

**VENDIM**  
**Nr. 00-2023-4411, datë 2.3.2023**

**NË EMËR TË REPUBLIKËS**

**Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë i përbërë nga gjyqtarët:**

|                  |           |
|------------------|-----------|
| Artur Kalaja     | kryesues; |
| Margarita Buhali | anëtare;  |
| Ervin Pupe       | anëtar;   |
| Enton Dhimitri   | anëtar;   |
| Darjel Sina      | anëtar,   |

sot më datë 2.3.2023, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore publike çështjen civile me nr. 11243-00639-00-2013 regjistri themeltar, datë regjistrimi 5.3.2013, që i përket:

PADITËS: Nuri Hasa.

Përfaqësuar nga av. Gjergji Hyso

I PADITUR: Shoqëria "Banka Credins" sh.a.

Përfaqësuar nga av. Erind Mërkuri dhe Rei Beqiraj

PERSON I TRETË: Përmbarues gjyqësor Kastriot Kurmaku (në mungesë)

Shoqëria "Italdruri Elbasan" sh.p.k. (në mungesë)

OBJEKTI: Shuarjen e dorëzansisë së paditësit Nuri Hasa në "Marrëveshje kredi nr. 256, datë 3.7.2009", nr. 2059 rep., nr. 618/1 kol., datë 17.7.2009, lidhur ndërmjet shoqërisë Banka Credins sh.a. dhe shoqërisë "Italdruri" sh.p.k.

BAZA LIGJORE: Nenet 32/a të Kodit të Procedurës Civile; neni 600 i Kodit Civil.

**KOLEGJI CIVIL I GJYKATËS SË LARTË**

- pasi dëgjoi relatinin e gjyqtarit Artur Kalaja;
- dëgjoi përfaqësuesin e palës paditëse, avokatin Gjergji Hyso, që kërkoi ndryshimin e vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe pranimin e padisë;
- dëgjoi përfaqësuesin e palës së paditur, që kërkoi lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së apelit;
- dhe si shqyrtoi çështjen në tërësi,

**VËREN**

**I. Rrethanat e çështjes**

1. Nga aktet e fashikullit të gjykimit dhe referuar fakteve të pranuar nga gjykatat rezulton se pala e paditur, shoqëria Banka Credins sh.a. është regjistruar si person juridik, shoqëri anonime, në datën 31.1.2003, me objekt të saj, veprimtarinë bankare.

Personi i tretë në këtë gjykim, shoqëria "Italdruri Elbasan" sh.p.k. është regjistruar si person juridik, shoqëri me përgjegjësi të kufizuar, në datën 1.7.1996, me objekt të veprimtarisë, ndër të tjera, prodhim dhe tregtim të lëndës drusore, mobilim etj., ndërkohë që paditësi Nuri Hasa, është njëri prej ortakëve të shoqërisë "Italdruri" sh.p.k.

2. Midis palës së paditur, shoqërisë "Banka Credins" sh.a., në cilësinë e kredidhënësit dhe të personit të tretë shoqëria "Italdruri" sh.p.k. në cilësinë e kredimarrësit është lidhur kontrata "Marrëveshje linjë kredie nr. 256, datë 3.7.2009", e noterizuar me nr. 2059 rep., nr. 618/1 kol., datë 17.7.2009. Me këtë kontratë personi i tretë ka marrë kredi shumë prej 25.000.000 lekësh, me qëllimin e financimit të aktivitetit të tij. Kontrata është lidhur për një afat 6-mujor, i cili nis të

llogaritet nga dita e autorizimit në llogari (neni 3.2 i kontratës).

3. Paditësi Nuri Hasa, në cilësinë edhe të njërit prej ortakëve të shoqërisë “Italdruri” sh.p.k., në kohën e nënshkrimit të kontratës së kredisë, është përfshirë në këtë kontratë kredie në cilësinë e dorëzanësit për të garantuar përmbushjen e detyrimit nga huamarrësi.

4. Duke qenë se detyrimi sipas kontratës nuk është përmbushur nga debitori, person i tretë në këtë gjykim “Italdruri Elbasan” sh.p.k, pala e paditur shoqëria “Banka Credins” sh.a. si kreditore ka kërkuar lëshimin e urdhrit të ekzekutimit për kontratën e kredisë si titull ekzekutiv.

Me vendimin nr. 1016, datë 11.3.2011, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë është lëshuar urdhri i ekzekutimit për këtë titull ekzekutiv dhe me kërkesë të kreditorit, personi i tretë përmbaruesi gjyqësor Kastriot Kurmaku, ka filluar procedurat për ekzekutimin e këtij titulli.

Si debitori dhe dorëzanësi kanë marrë dijeni për fillimin e këtyre procedurave dhe lajmërimin për ekzekutimin vullnetar të detyrimit, por nga asnjëri prej tyre nuk është përmbushur detyrimi vullnetarisht. Në këto rrethana nga ana e Zyrës së Përmbarimit ka filluar ekzekutimi i detyrueshëm duke vendosur sekuestron mbi pasurinë e luajtshme dhe të paluajtshme të debitorit dhe të dorëzanësit.

5. Paditësi në vijim i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me padinë objekt gjykimi, e cila është regjistruar në datën 9.6.2011, duke pretenduar se dorëzania e tij është shuar, në mbështetje të nenit 600 të Kodit Civil. Paditësi ka pretenduar se duke qenë që afati i ekzekutimit të detyrimit ka qenë data 17.1.2010, me kalimin e afatit 6-mujor nga kjo datë dorëzania është shuar.

Rezulton se kreditori, shoqëria “Banka Credins” sh.a. i është drejtuar gjykatës në muajin mars 2011 me kërkesë për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit.

6. Lidhur me këtë pretendim të paditësit, pala e paditur në prapësimet e saj ka pretenduar se jemi përpara ndërprerjes së parashkrimit për faktin se si debitori edhe dorëzanësi, pas kalimit të afatit për ekzekutimin e detyrimit, e kanë pranuar këtë detyrim, duke kryer edhe pagesa pjesore të detyrimit. Kjo në mbështetje të nenit 131 të Kodit Civil, germa “a”, sipas të cilit parashkrimi i dorëzanisë është ndërprerë. Pas përfundimit të afatit të shlyerjes së detyrimit, kreditori, pala e paditur në këtë proces, ka njoftuar si debitorin dhe dorëzanësin për shlyerjen e detyrimit. Nga ana e këtyre të fundit ka filluar likuidimi i detyrimit në këste, shlyerje të cilat kanë vazhduar deri në dhjetor 2010.

Sipas nenit 134 të Kodit Civil, koha e kaluar para se të vërtetohej shkaku ndërprerës nuk llogaritet dhe pas zhdukjes së këtij shkaku fillon një afat i ri parashkrimi. Meqenëse pagesat nuk kanë vazhduar gjatë vitit 2011, pala kreditore në mars 2011 i është drejtuar gjykatës për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit dhe ka vazhduar ekzekutimi i detyrueshëm nga përmbaruesi gjyqësor.

7. Në përfundim të këtij gjykimi, **Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 529, datë 27.1.2012**, ka vendosur:

*“Rrëzimin e padisë së paditësit Nuri Hasa si të pambështetur në ligj e në prova. (...)”.*

8. **Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, ka arsyetuar**, se: “(...) arrin në konkluzionin se padia e paditësit Nuri Hasa është e pambështetur në ligj dhe në prova prandaj ajo duhet rrëzuar. Paditësi Nuri Hasa ka paraqitur padinë në gjykim dhe i ka mbështetur kërkimet e tij në nenin 600 të Kodit Civil.

Sipas nenit 600 të këtij Kodi, “Dorëzania shuhet në qoftë se kreditori nuk ka ngritur padi kundër dorëzanësit brenda gjashtë muajve nga dita e mbarimit të afatit të ekzekutimit të detyrimit”. Pra në kuptimin formal të këtij neni me kalimin e afatit 6-mujor nga dita e mbarimit të afatit të ekzekutimit të detyrimit, dorëzania shuhet.

Nga gjykimi dhe provat e administruara rezulton se debitori, shoqëria “Italdruri” sh.p.k. nuk ka shlyer detyrimin ndaj palës së paditur. Duke qenë se me ligj kontrata e kredisë është titull ekzekutiv, pala e paditur ka kërkuar lëshimin e urdhërimit të ekzekutimit për të. Me vendimin nr. 1016, datë 11.3.2011, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë është lëshuar urdhri i ekzekutimit për këtë titull

ekzekutiv dhe personi i tretë Përmbaruesi Gjyqësor, me kërkesë të kreditorit ka filluar procedurat për ekzekutimin e këtij titulli.

Si debitori dhe dorëzanësi kanë marrë dijeni për fillimin e këtyre procedurave dhe lajmërimin për ekzekutimin vullnetar të detyrimit, por nga asnjëri prej tyre nuk është përmbushur detyrimi vullnetarisht. Në këto rrethana nga ana e Zyrës së Përmbarimit ka filluar ekzekutimi i detyrueshëm, duke vendosur sekuestron mbi pasurinë e luajtshme dhe të paluajtshme të debitorit dhe të dorëzanësit. Paditësi, megjithëse ka marrë dijeni për të gjitha veprimet e përmbaruesit gjyqësor, si në cilësinë e administratorit të shoqërisë dhe si person fizik, nuk i ka kundërshtuar ata.

Pretendimi i paditësit, se dorëzania është shuar nuk është i mbështetur në ligj. Pas kalimit të afatit për shlyerjen e huas, pala e paditur shoqëria “Banka Credins” sh.a. ka njoftuar si debitorin dhe dorëzanësin se janë në vonesë të përmbushjes së detyrimit. Kështu ata janë njoftuar me shkresat nr. 364 prot., datë 28.4.2010, nr. 2537 prot., datë 6.5.2010, nr. 2880, datë 19.5.2010 dhe nr. 3417 prot., datë 2.6.2010. Të gjitha këto shkresa janë drejtuar për debitorin dhe në vëmendje të dorëzanësit, si dhe vërtetohet se paditësi ka marrë dijeni për to, pasi ka nënshkruar për marrjen dijeni. Pra me këto njoftime pala e paditur ka vënë në vonesë debitorin sipas germës “c” të nenit 131 të Kodit Civil, duke filluar kështu një afat i ri parashkrimi në mbështetje të nenit 134 të këtij Kodi. Gjatë afatit të ri të parashkrimit, pas datës 2.6.2010, debitori ka shlyer një pjesë të detyrimit, duke bërë dhjetë pagesa deri me datë 27.12.2010. Pra nga ana e debitorit ka pasur veprime në lidhje me shlyerjen e detyrimit, duke ndërprerë parashkrimin edhe në kuptim të germës “a” të nenit 131 të Kodit.

Pas kësaj date, pagesa e detyrimit është ndërprerë dhe pas dhënies së vendimit për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit ka filluar ekzekutimi i detyrueshëm nga përmbaruesi gjyqësor. Në rrethanat sa sipër jemi përpara ndërprerjes së parashkrimit, për faktin se si debitori edhe dorëzanësi, pas kalimit të afatit për ekzekutimin e detyrimit, e kanë pranuar atë, duke kryer pagesa pjesore të detyrimit. Kjo në mbështetje të nenit 131 të Kodit Civil, germa “a”, që parashikon: “*Parashkrimi ndërpritet: a) me çdo veprim të personit fizik ose juridik të detyruar, që shpreh njohjen e saktë dhe të plotë të së drejtës së kreditorit. (...) c) me çdo veprim që e vë debitorin në vonesë. (...)*”. Sipas nenit 134 të Kodit Civil: “*Koha e kaluar para se të vërtetohet shkaku ndërprerës nuk llogaritet dhe pas zbulimit të këtij shkak fillon një afat i ri parashkrimi*”, për rrjedhojë, në mars të vitit 2011, pala e paditur ka qenë në afat për të kërkuar shlyerjen e detyrimit edhe nga dorëzanësi.

Ky argumentim gjen mbështetje edhe në nenin 133 të Kodit Civil, sipas të cilit: “*Parashkrimi i ndërprerë kundër debitorit kryesor, shtrihet edhe ndaj dorëzanësit përkatës*”.

Pretendimi i paditësit se detyrimi nuk duhet të ekzekutohet mbi pasurinë e tij, për faktin se shoqëria debitore ka pasuri që kalojnë shumë herë vlerën e detyrimit, nuk është objekt i këtij shqyrtimi dhe nuk ka të bëjë me shuarjen e dorëzanisë. Në mbështetje të nenit 509 të Kodit Civil, palët mund të merren vesh që dorëzanësi të mos jetë i detyruar të paguajë para kryerjes së të gjitha veprimeve të nevojshme që detyrojnë debitorin të paguajë detyrimin. Me fjalë të tjera paditësi duhet të kërkojë mirëkuptimin e palëve kontraktuese në marrëveshjen e huas, që fillimisht detyrimi të ekzekutohet në pasurinë e debitorit, pasi sipas marrëveshjes në fjalë, neni 8.5, palët kanë parashkuar të kundërtën. (...).”.

**9. Kundër vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor ka paraqitur ankim pala paditëse Nuri Hasa,** duke kërkuar *ndryshimin e vendimit dhe pranimin e kërkesëpadisë* dhe duke parashtruar si shkaqe se:

- Vendimi i gjykatës nuk është i drejtë dhe i bazuar në ligj e prova; referuar nenit 600 të Kodit Civil ndodhemi përpara rastit të aplikimit të shuarjes së dorëzanisë, pasi afati i përfundimit të kontratës dhe ekzekutimit të detyrimit ka përfunduar në datën 17.1.2010, ndërsa pala e paditur i është drejtuar gjykatës në muajin mars 2011 për kërkimin e detyrimit;

- Neni 131/c që citon pala e paditur aplikohet për detyrimet monetare pa afat shlyerje detyrimi;

- Gjykata gabon kur aplikon germën “a” të nenit 131 të Kodit Civil, pasi në një marrëdhënie kontraktore detyrimi vjen si pasojë e përcaktimeve që bëjnë palët në kontratë.

10. Mbi ankimin e paditësit, **Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 2364, datë 10.10.2012** ka vendosur:

*“Lënien në fuqi të vendimit nr. 529, datë 27.1.2012, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë”.*

**11. Gjykata e Apelit Tiranë** ka arsyetuar se: “(...) arriti në përfundimin se çështja është zgjidhur drejt nga Gjykata e Shkallës së Parë Tiranë dhe se nuk ka shkaqe ligjore dhe provues që ta bëjnë të cenueshëm vendimin dhe të passjellin prishjen apo ndryshimin e tij. (...)”.

Ndonëse është e vërtetë se afati i ekzekutimit të detyrimit ka qenë data 17.1.2010, dhe se pala e paditur i është drejtuar gjykatës në muajin mars 2011 me kërkesë për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, ky fakt sikurse arsyetohet në vendimin e shkallës së parë, nuk mbështet pretendimin e paditësit Nuri Hasa për shuarje të dorëzanisë. Kjo për faktin se, sikurse ka prapësuar i padituri shoqëria Banka Credins sh.a., në gjykim në shkallë të parë, në rastin konkret ndodhemi përpara ndërprerjes së parashkrimit, pasi si debitori edhe dorëzanësi, pas kalimit të afatit për ekzekutimin e detyrimit, e kanë pranuar këtë detyrim, duke kryer pagesa pjesore të detyrimit.

Kështu nga tërësia e akteve dhe provave të administruara në dosje ka rezultuar se pas kalimit të afatit për shlyerjen e huas, pala e paditur shoqëria Banka Credins sh.a. ka njoftuar si debitorin shoqëria “Italdurri Elbasan” sh.p.k., dhe dorëzanësin Nuri Hasa se janë në vonesë të përmbushjes së detyrimit. Ata janë njoftuar me shkresat nr. 364 prot., datë 28.4.2010, nr. 2537 prot., datë 6.5.2010, nr. 2880 prot., datë 19.5.2010 dhe nr. 3417 prot., datë 2.6.2010, këto shkresa janë drejtuar për debitorin dhe në vëmendje të dorëzanësit, si dhe provohet se paditësi Nuri Hasa ka marrë dijeni për to, pasi ka nënshkruar për marrjen dijeni.

Në rrethanat sa më sipër ky kolegji çmon se jemi përpara ndërprerjes së parashkrimit, për faktin se si debitori edhe dorëzanësi, pas kalimit të afatit për ekzekutimin e detyrimit, e kanë pranuar atë duke kryer pagesa pjesore të detyrimit. (...)

Me njoftimet e mësipërme rezulton e provuar se pala e paditur ka vënë në vonesë debitorin sipër germës “c” të nenit 131 të Kodit Civil, duke filluar kështu një afat i ri parashkrimi në mbështetje të nenit 134 të këtij Kodi. Gjatë afatit të ri të parashkrimit, pas datës 2.6.2010, debitori ka shlyer një pjesë të detyrimit, duke bërë dhjetë pagesa deri më datë 27.12.2010. Pra nga ana e debitorit ka pasur veprime në lidhje me shlyerjen e detyrimit, duke ndërprerë parashkrimin edhe në kuptim të germës “a” të nenit 131 të Kodit.

Pas kësaj date pagesa e detyrimit është ndërprerë dhe pas dhënies së vendimit për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit ka filluar ekzekutimi i detyrueshëm nga përmbaruesi gjyqësor. (...). Meqenëse pagesat nuk kanë vazhduar gjatë vitit 2011, për rrjedhojë në mars të vitit 2011, pala kreditore (pala e paditur) ka qenë në afat për të kërkuar shlyerjen e detyrimit edhe nga dorëzanësi. Argumentimi si më sipër gjen mbështetje edhe në nenin 133 të Kodit Civil (...).

Edhe pretendimi tjetër i paditësit se detyrimi nuk duhet të ekzekutohet mbi pasurinë e tij, për faktin se shoqëria kreditore ka pasuri që kalojnë shumë herë vlerën e detyrimit, nuk qëndron dhe me të drejtë nuk është pranuar nga gjykata e shkallës së parë, pasi ky pretendim nuk ka qenë objekt i këtij shqyrtimi gjyqësor dhe nuk ka të bëjë me shuarjen e dorëzanisë. (...)”.

**12. Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit është paraqitur rekurs në Gjykatë e Lartë nga pala paditëse Nuri Hasa,** e cila ka kërkuar ndryshimin e vendimeve gjyqësore dhe pranimin e padisë, duke pretenduar këto shkaqe:

- Vendimet e gjykatave janë dhënë në interpretim të gabuar të ligjit material civil; Gjykata në kundërshtim me përmbajtjen e nenit 600 të Kodit Civil ka rrëzuar padinë objekt gjykimi, duke u mbështetur në prapësimet e palës së paditur për ndërprerjen e afatit të parashkrimit të parashkuar nga neni 600 Kodit Civil në kuptim të nenit 131 dhe 134 të Kodit Civil;

- Vendimi i gjykatës së apelit është i njëjtë me arsyetimin e vendimit të gjykatës së rrethit. Ky interpretim nuk është i bazuar në ligjin material civil si rezultat i keqkuptimit prej gjykatave të faktit të instituteve të parashkrimit të padisë dhe dekadencës së të drejtave;

- Afati 6-mujor i parashikuar nga neni 600 i Kodit Civil nuk përfaqëson një afat parashkrimi, por është një afat prekluziv (dekadence) që shuan vetë të drejtën subjektive të të paditurit kundrejt paditësit;

- Duke iu referuar nenit 600 të Kodit Civil rezulton se ndodhemi përpara rastit të aplikimit të shuarjes së dorëzarisë, pasi afati i përfundimit të kontratës dhe ekzekutimit të detyrimit ka përfunduar me 17.1.2010, ndërsa pala e paditur i është drejtuar gjykatës në muajin mars 2011 për kërkimin e detyrimit;

- Dispozita që citon pala e paditur nuk ka aplikim në rastin konkret, neni 131/c i Kodit Civil, aplikohet për detyrimet monetare pa afat shlyerje detyrimi;

- Gjykata ka gabuar që në momentin e aplikimit të germës “a” të nenit 131 të Kodit Civil, pasi një marrëveshje kontraktore detyrimi vjen si pasojë e përcaktimeve që kanë bërë palët në dispozita kontraktore.

13. Gjykimi pranë Gjykatës së Apelit është zhvilluar në prani të palës paditëse, ndërsa ka depozituar rekursin në datën 8.11.2012.

## **II. Procedura e gjykimit në Gjykatën e Lartë dhe nevoja për njësimin e praktikës gjyqësore.**

14. **Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë (në vijim “Kolegji”), më datë 1.6.2016, ka vendosur kalimin për shqyrtimin e çështjes konkrete në Kolegje të Bashkuara,** për unifikimin e praktikës gjyqësore mbi interpretimin e dispozitave të Kodit Civil që rregullojnë institutin e dorëzarisë, të cilat do të parashtrohen në mënyrë më të detajuar në vijim.

Pavarësisht se u mbledhën për të vendosur mbi çështjet e shtruara për njësimin e praktikës gjyqësore, ato nuk arritën të marrin një vendim, për shkak të mosplotësimit të kuoromit ligjor të gjyqtarëve.

15. Në këto kushte, çështja u rimor në shqyrtim nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë (në vijim “Kolegjet”), pas ndryshimeve kushtetuese të vitit 2016.

**Me vendimin datë 4.10.2022, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, vendosën:**

*“Kalimin për shqyrtim të kësaj çështjeje pranë Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, me qëllim njësimin e praktikës gjyqësore”.*

16. Në vendimin e sipërcituar, Kolegjet, fillimisht u ndalën në formimin e trupit gjykues për gjykimin e mosmarrëveshjes objekt gjykimi, referuar faktit se nga momenti i marrjes së vendimit nr. s’ka, datë 18.6.2015, të Kolegjit për kalimin e çështjes në seancë gjyqësore për unifikim të praktikës gjyqësore dhe deri në momentin e shqyrtimit të çështjes, ka kaluar një kohë e konsiderueshme. Ky faktor reflekton, ndër të tjera, ndryshime thelbësore që ka pësuar legjislacioni procedural në këtë periudhë.

17. Para ndryshimeve kushtetuese të vitit 2016, paragrafi i dytë i pandryshuar i nenit 141 të Kushtetutës parashikonte, se: *“Për njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore, Gjykata e Lartë ka të drejtë të tërheqë për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të caktuara gjyqësore”.* Nga kjo normë kushtetuese kuptohet se unifikimin e praktikës gjyqësore dhe ndryshimin e saj kishte autoritet ta bënte vetëm trupa gjyqësore e Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, qoftë për krijimin e precedentëve fillestarë, ashtu edhe për ndryshimin apo zhvillimin e tyre në të ardhmen.

18. Me ndryshimet kushtetuese të vitit 2016, amendime të cilat hynë në fuqi në datë 11.8.2016, neni 141 i Kushtetutës parashikon, se: *“1. Gjykata e Lartë shqyrton çështje lidhur me kuptimin dhe me zbatimin e ligjit për të siguruar njësimin ose zhvillimin e praktikës gjyqësore, sipas ligjit.*

*2. Për ndryshimin e praktikës gjyqësore, Gjykata e Lartë tërheq për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të*

*caktuara gjyqësore të vendosura nga kolegjet, sipas ligjit.”*

19. Kjo do të thotë se, ndryshe nga më parë, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, nuk unifikojnë apo njësojnë praktikën gjyqësore nëpërmjet krijimit të precedentëve fillestarë jurisprudencial ose, thënë ndryshe, nuk njësojnë qëndrimet e ndryshme mbi zbatimin e ligjit procedural dhe material nga gjykatat më të ulëta. Këtë funksion të uniformitetit të praktikës gjyqësore e bën vetëm Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë për çështjet civile, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë për çështjet administrative dhe Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë për çështjet penale. Këtë funksion kushtetues dhe ligjor secili prej kolegjeve do ta realizojë nëpërmjet vendimeve njësuere, të cilat kanë zëvendësuar terminologjinë dhe praktikën e mëparshme të vendimeve unifikuese, *(shih vendimin njësuor nr. 13, datë 4.4.2018, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë)*.

20. Për të konkretizuar dhe për të zbatuar në ligj parashikimet e reja të nenit 141 të Kushtetutës, ligji nr. 98/2016, *“Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”*, në nenin 32 normoi rastet e kompetencës funksionale të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, duke parashikuar, se: *“7. Gjykata e Lartë gjykon në Kolegje të Bashkuara për çështje civile, penale ose administrative, të cilat, me vendim të një prej trupave gjykues ose të kryetarit të Gjykatës së Lartë, paraqiten për shqyrtim për ndryshimin e praktikës gjyqësore. 2. Kolegjet e Bashkuara shqyrtojnë rastet kur e njëjta çështje juridike nuk është interpretuar në mënyrë të njëjtë nga kolegje të ndryshme të Gjykatës së Lartë, ose në rast se ekziston rreziku për interpretim jo të njëjtë nga kolegje të ndryshme të Gjykatës së Lartë”*.

21. Ndryshimet e ligjeve procedurale gjyqësore në vitin 2017, plotësuan dhe detajuan kuadrin ligjor të nevojshëm për të ushtruar Gjykata e Lartë juridiksionin ekskluzivisht ligjor dhe rishikues, sikurse ndryshimet kushtetuese konturuan. Pavarësisht këtyre ndryshimeve, neni 481 i Kodit të Procedurës Civile, që rregullon gjykimin në Kolegje të Bashkuara, nuk pësoi ndryshime me ligjin nr. 35/2017. Kjo dispozitë ndryshoi vetëm me ligjin nr. 44/2021, ligj që ka bërë një rregullim të qartë të kompetencës së Gjykatës së Lartë për njësimin apo ndryshimin e praktikës gjyqësore, si dhe ka detajuar procedurën e gjykimit.

Kështu, neni 481/3 i Kodit të Procedurës Civile parashikon, se: *“Gjykimi për njësimin e praktikës gjyqësore bëhet nga Kolegji Civil me trup gjykues prej 5 gjyqtarësh, në të cilin marrin pjesë trupi gjykues që po gjykon rekursin dhe dy gjyqtarë të tjerë të Kolegjit, të caktuar me short”*. Ndërsa neni 481/4 i Kodit të Procedurës Civile parashikon, se: *“Gjykimi për ndryshimin e praktikës gjyqësore të njësuar bëhet nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Kryetari i Gjykatës së Lartë, si kryesues i Kolegjeve të Bashkuara, cakton datën dhe orën e gjykimit të çështjes për ndryshimin e praktikës gjyqësore. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë gjykojnë sipas rregullave të caktuara për Kolegjin, kur marrin pjesë jo më pak se dy të tretat e të gjithë anëtarëve të Gjykatës së Lartë”*.

Në bazë të këtij konteksti të ri juridik, Kolegjet kanë vlerësuar se kjo çështje duhet të shqyrtohet nga Kolegji Civil në seancë gjyqësore me trup të përbërë nga 5 gjyqtarë.

22. Në vijim, **Kolegji, me vendimin datë 16.11.2022**, ka vendosur të caktojë datën 15 dhjetor 2022, për shqyrtimin në seancë gjyqësore publike, të çështjes civile nr. 11243-00639-00-2013 regjistri themeltar, datë 5.3.2013, me qëllim njësimin e praktikës gjyqësore, duke vijuar me procedurën e posaçme të gjykimit njësuor, në zbatim të nenit 481, paragrafi i dytë i Kodit të Procedurës Civile.

23. Kolegji konstatoi se në vazhdimësi gjykatat shqiptare në të gjitha shkallët e gjykimit, kanë interpretuar dhe kanë zbatuar në mënyra të ndryshme normat materiale mbi dorëzaninë. Kjo ka sjellë edhe disponime të kundërta për sa i përket formës së veprimit procedural me të cilin kreditori investon gjykatën për kërkimin e ekzekutimit të detyrimit, legjitimit të dorëzanësit për të kërkuar shuarjen e dorëzanisë, natyrës dhe llojit të afatit që parashikon ligji, neni 600 i Kodit Civil për ngritjen e padisë, si qëndrojnë në raporte mes tyre dhe me kreditorin, dorëzanësi dhe debitori etj.

24. Kolegji vlerëson se paqartësia e parë ka ardhur mbi çështjen e regjimit juridik të përgjegjësisë civile të dorëzanësit, nëse mundet apo jo kreditori, që pa provuar se ka gjurmuar dhe ka kryer të

gjitha veprimet e mundshme ligjore për përmbushjen e kredisë me pasurinë e debitorit kryesor, t'i drejtohet dorëzanësit sakaq për të aktivizuar mjetin e tij të garancisë mbi kredinë. Në disa praktika gjyqësore praktikën gjyqësore është mbajtur qëndrimi se kreditori mundet t'i drejtohet palës dorëzanëse, vetëm atëherë kur ka kryer të gjitha veprimet e mundshme për përmbushjen e kredisë nga pasuria e debitorit kryesor, por ka qenë e pamundur një gjë e tillë.

Në disa praktika të tjera gjyqësore, në interpretim të nenit 590 të Kodit Civil, është mbajtur qëndrimi se në momentin që vërtetohet rënia në morë e debitorit kryesor, atëherë kreditori mundet të zgjedhë cilindo nga të detyruarit e tij për t'i kërkuar përmbushjen e detyrimit, qoftë debitorit kryesor dhe qoftë dorëzanësit. Në këto raste është konkluduar se nga momenti i rënies në morë të debitorit kryesor, ai dhe dorëzanësi janë debitor solidar të kreditorit.<sup>1</sup>

25. Po ashtu, në praktikën gjyqësore ka pasur çështje në të cilat është pretenduar dhe është pranuar nga gjykatat se aktivizimi i përgjegjësisë pasurore të dorëzanësit kundrejt kreditorit mundet të bëhet vetëm pas ngritjes së padisë nga ky i fundit<sup>2</sup>, si në rastet kur detyrimi kryesor nuk është titull ekzekutiv dhe në rastet kur detyrimi kryesor është titull ekzekutiv. Kjo praktikë gjyqësore është mbështetur në interpretimin literal të nenit 600 të Kodit Civil<sup>3</sup>.

Ky qëndrim është mbajtur edhe nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke interpretuar se marrëdhënia e dorëzanisë është një marrëdhënie e mëvetësishme nga kontrata e kredisë bankare dhe se nuk ndjek regjimin juridik të saj si titull ekzekutiv, porse për vënien në ekzekutim të dorëzanisë kreditori duhet të ngrejë padi në gjykatë kundër dorëzanësit.<sup>4</sup>

26. Nga ana tjetër ka pasur edhe qëndrime apo pretendime të palëve në gjykime se neni 600 i Kodit Civil duhet të interpretohet në mënyrë të zgjeruar, që do të thotë se kur detyrimi kryesor është titull ekzekutiv, atëherë kreditori për t'iu drejtuar dorëzanësit do të duhet ta bëjë njëloj sikurse për aktivizimin e përgjegjësisë pasurore të debitorit kryesor, që do të thotë me kërkesë për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit në gjykatë<sup>5</sup> dhe më tej me kërkesë për ekzekutimin e detyrueshëm në shërbimin përbarimor<sup>6</sup>. Ky qëndrim vijon se, kur përgjegjësia e debitorit kryesor është e aktivizueshme civilisht vetëm pas një gjykimi kontencioz dhe sakaq vetëm me ekzekutimin e një vendimi të formës së prerë, atëherë i njëjti regjim juridik do të vlejë edhe për aktivizimin e përgjegjësisë pasurore të dorëzanësit kundrejt kreditorit.<sup>7</sup>

27. Gjithashtu, në praktikën gjyqësore ka pasur mosmarrëveshje në të cilat është vënë në diskutim fakti nëse afati gjashtëmujor apo njëvjeçar, që parashikon neni 600 i Kodit Civil, është afat parashkrimi apo është afat prekluziv.

Kështu, rezulton se në një rast Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, i ka konsideruar afatet që

<sup>1</sup> Shiko vendimin nr. 545, datë 15.3.2016, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë.

<sup>2</sup> Shiko vendimin nr. 69, datë 28.2.2007, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Përmet.

<sup>3</sup> Shiko vendimin nr. 2673, datë 2.4.2015, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe vendimin nr. 273, datë 14.4.2016, të Gjykatës së Apelit Tiranë.

<sup>4</sup> Shiko vendimin nr. 11243-02393-00-2012 i regj. themeltar, nr. 00-2015-3661, i vendimit (455), datë 28.10.2015, i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

Ndër të tjera Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në këtë vendim arsyeton, se:

*“Pavarësisht pozitës së posaçme që gëzon marrëdhënia e kredisë bankare, si çdo detyrim tjetër, ajo mund të sigurohet edhe me mjete të tjera që garantojnë ekzekutimin e detyrimeve në favor të kreditorit, sipas neneve 530 e vijuese të Kodit Civil, përfshirë hipotekën (e drejtë reale) apo dorëzaninë, të cilat janë marrëdhënie të veçanta dhe të mëvetësishme dhe që u nënshtrohen rregullave të parashikuara nga ana e Kodi Civil. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, vlerëson të theksojë, se **pala paditëse** ka pasur cilësinë e dorëzanësit, marrëdhënie kejo e mëvetësishme, pavarësisht se e formësuar në të njëjtin akt kontratë kredisë. Mëvetësia e marrëdhënies së dorëzanisë rezulton nga neni 585 i Kodit Civil ku jepet përmbajtja e Dorëzanisë...”*

<sup>5</sup> Shiko nenin 511 të Kodit të Procedurës Civile. Shiko në web: <http://www.qbz.gov.al/kode-pdf/Kodi%20i%20Procedures%20Civile-Maj%202017.pdf>.

<sup>6</sup> Shiko nenin 515 të Kodit të Procedurës Civile. Shiko në web: <http://www.qbz.gov.al/kode-pdf/Kodi%20i%20Procedures%20Civile-Maj%202017.pdf>.

<sup>7</sup> Shiko Vendimin nr. 545, datë 15.3.2016, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë.

përmend neni 600 i Kodit Civil si afate parashkrimi (*shih vendimin nr. 00-2013-980 (223), datë 28.3.2013, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*). Në një vendim tjetër, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e ka konsideruar marrëdhënien e dorëzanisë si të mëvetësishme, dhe afatën 6-mujor të parashikuar nga paragrafi i parë i nenit 600 të Kodit Civil, si një afat prekluziv, mosrespektimi i të cilit ka si pasojë shuarjen e së drejtës së kreditorit për të realizuar të drejtën e tij nëpërmjet pasurisë së dorëzanesit (*shih vendimin nr. 00-2015-3661 (455), datë 28.10.2015, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*). Ndërkohë, qasja e ndryshme e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është më e theksuar në praktikën e gjykatave më të ulëta, të cilat kanë mbajtur qëndrime të ndryshme nëse afatet e përcaktuara në nenin 600 të Kodit Civil, janë afate parashkrimi<sup>8</sup> apo afate prekluzive.<sup>9</sup>

28. Kolegji çmon të rëndësishme të theksojë se paqartësia e vazhdueshme në kohë e praktikës gjyqësore është e papajtueshme me parimin e shtetit të së drejtës dhe me parimin e sigurisë juridike.

Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (në vijim “GJEDNJ”), në disa vendime, ndër to edhe në dhomën e madhe, ka vlerësuar se uniformiteti i zbatimit të ligjit nga jurisprudenca përbën garanci për zbatimin e parimit të sigurisë juridike, që është element thelbësor i shtetit të së drejtës (*shih çështjen “Chapman v United Kingdom”, vendimi i GJEDNJ-së, datë 18.1.2001*), duke pasur lidhje të drejtpërdrejtë edhe me garancitë e nenit 6 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut (në vijim “KEDNJ”).

29. GJEDNJ-ja ka vlerësuar se siguria juridike që duhet të përcjellë rendi juridik lidhur me përdorueshmërinë dhe parashikueshmërinë normative duhet të jenë standard edhe për praktikën gjyqësore nomofilatike (*Shih çështjen “Lupaș and Others v. Romania”, ap. nos. 1434/02, 35370/02 dhe 1385/03, paragrafi 67, ECHR 2006XV*). Gjykata ka pranuar se kundërshtitë e jurisprudencës janë të natyrshme dhe të qenësishme në të gjitha sistemet juridike, qoftë në gjykata të së njëjtës shkallë, qoftë në shkallë të ndryshme, apo qoftë edhe në autoritetin suprem më të lartë gjyqësor, duke konkluduar se kjo situatë nuk mund të jetë *apriori* në kundërshtim me nenin 6 të KEDNJ-së.

30. GJEDNJ-ja konkludon se ato që përbëjnë shkelje të nenit 6 të KEDNJ-së në drejtim të ushtrimit të funksionit nomofilatik të autoritetit më të lartë gjyqësor në një vend janë disa rrethana:

- nëse në jurisprudencën e gjykatave ekzistojnë qëndrime krejt të ndryshme dhe të vazhdueshme mbi të njëjtën çështje juridike;
- nëse e drejta e brendshme parashikon mekanizma ligjorë dhe procedural që synojnë efektivisht eliminimin e mungesës së koherencës në jurisprudencë;
- nëse këta mekanizma janë zbatuar nga autoriteti më i lartë gjyqësor dhe kush ka qenë efekti i prodhuar në praktikën gjyqësore.

31. GJEDNJ-ja ka theksuar se juridiksioni gjyqësor suprem në çdo shtet duhet të tregojë vigjilencë në shquarjen dhe eliminimin e çdo mungese koherence në jurisprudencën e gjykatave (*shih çështjen “Mariyka Popova dhe Asen Popov kundër Bullgarisë”, kërkesa nr. 11260/10, seksioni i 5-të i GJEDNJ, vendimit nr. 11.4.2019, paragrafi 40*).

32. Në vijim të kësaj analize, në çështjet ligjore të shtruara për diskutim, Kolegji, në ushtrim të së drejtës dhe detyrimit kushtetues dhe ligjor, që lidhet me funksionin nomofilatik;

- duke pasur parasysh praktikën e ndryshme të gjykatave të niveleve më të ulëta dhe të vetë Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, që vijnë për shkak se mund të ketë disa interpretime lidhur me dorëzaninë e konkretisht me parashikimet e nenit 600 të Kodit Civil;

---

<sup>8</sup> Shih vendimin nr. 529, datë 27.1.2012, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; vendimin nr. 2364, datë 10.10.2012, të Gjykatës së Apelit Tiranë; vendimin nr. 8851, datë 22.11.2010, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; vendimin nr. 1694, datë 15.7.2011, i Gjykatës së Apelit Tiranë; vendimin nr. 6885, datë 16.6.2014, i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; vendimin nr. 891, datë 21.4.2015, të Gjykatës së Apelit Tiranë.

<sup>9</sup> Shih vendimin nr. 545, datë 15.3.2016, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë.

- meqenëse përpara Gjykatës së Lartë gjenden për shqyrtim raste të ngjashme, për të cilat duhet të jepet një zgjidhje e njëjtë dhe e unifikuar në interpretimin e ligjit material;

- në zbatim të nenit 35/3, 472/a, 481 dhe 482/a të KPC-së, të ndryshuar me ligjin nr. 44/2021, ka konkluduar se duhet të vijoje me gjykimin njësuës duke vlerësuar të drejta edhe çështjet e ngritura nga Kolegji i mëparshëm, në funksion të njësimin të praktikës gjyqësore, ka vlerësuar të ngrenë për njësim të praktikës gjyqësore, çështjet si më poshtë vijon:

**1. A barazohet kërkesa për lëshim urdhri ekzekutimi me padinë referuar nenit 600 të Kodit Civil?**

**2. Referuar neneve 597, 598, 599 dhe 600 të Kodit Civil, a legjitimohet dorëzanësi të kërkojë shuarje dorëzanie?**

**3. Afati 6-mujor është afat prekluziv apo afat parashkrimi (neni 600 Kodi Civil)?**

**4. Referuar neneve 589, 590 dhe 591 të Kodit Civil, a barazohet cilësia e dorëzanësit me atë të debitorit? Nëse po, gjatë cilës fazë mund të barazohen këto dy cilësi?**

### **III. Vlerësimi i Kolegjit Civil.**

#### **Mbi institutin e dorëzaniës, aspekti ligjor dhe kushtetues.**

33. Dorëzania në ligj (shih nenin 585 të Kodit Civil), përkufizohet si një veprim juridik i dyanshëm, me të cilën një person (dorëzanësi), detyrohet t'i sigurojë kreditorit ekzekutimin e detyrimit të një personi të tretë (debitori kryesor). Pra, përmes dorëzaniës, një subjekt i tretë në marrëdhënien kreditor-debitor, dorëzanësi, garanton përmbushjen e detyrimit nga ky i fundit, (debitori), si dhe merr përsipër ta përmbushë atë, (detyrimin) vetë në eventualitetin e “dështimit” nga debitori. Si një marrëdhënie juridike detyrimi, mundet të ketë si burim krijimi ligjin, marrëveshjen ndërmjet palëve apo një vendim gjyqësor.<sup>10</sup>

34. Në një kuptim të përgjithshëm, dorëzania përbën një marrëdhënie juridike detyrimi<sup>11</sup>. Regjimi juridik i detyrimeve përcaktohet në mënyrë të detajuar në Kodin Civil dhe në ligje të tjera, por parësisht ato janë shprehje e lirisë së veprimtarisë ekonomike, si një nga liritë themelore kushtetuese.

35. Në nenin 11 § 1 të saj, Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë parashikon, se: “*Sistemi ekonomik i Republikës së Shqipërisë bazohet në pronën private e publike, si dhe në ekonominë e tregut dhe në lirinë e veprimtarisë ekonomike*. Jurisprudenca kushtetuese, nocionin e lirisë së veprimtarisë ekonomike ndër të tjera e ka përkufizuar si e drejta për të lidhur kontrata, individualisht ose kolektivisht, lirisht dhe mbi bazën e vullnetit personal. Kjo liri përfshin të gjitha të drejtat që lidhen me prodhimin, shpërndarjen ose konsumin e mallrave dhe shërbimeve. Forma më e lartë e lirisë ekonomike nënkupton lirinë pa asnjë kufizim të qarkullimit të kapitalit dhe të mallrave. Po ashtu, liria e veprimtarisë ekonomike përmban në vetvete edhe lirinë e tregtisë ose mungesën e barrierave lidhur me importimin dhe eksportimin e mallrave dhe të shërbimeve; lirinë e investimit dhe të qarkullimit të lirë të kapitaleve etj. (shih vendimet nr. 30, datë 2.11.2022; nr. 89, datë 28.12.2017; nr. 16, datë 1.3.2017; nr. 33, datë 8.6.2016, nr. 24, datë 24.7.2009; nr. 17, datë 25.7.200,8 të Gjykatës Kushtetuese).

Më tej, neni 41 i Kushtetutës, parashikon, se: *Prona fitohet me dhurim, ... me blerje dhe me çdo mënyrë tjetër klasike të parashikuar në Kodin Civil*. Detyrimet juridike civile përmenden nga ligji themelor i vendit edhe në nenin 27 § 3, kur sanksionon, se: “*Askujt nuk mund t'i hiqet liria vetëm për shkak se nuk është në gjendje të përmbushë një detyrim kontraktor*.”

36. Referuar këtyre parashikimeve kushtetuese dhe jurisprudencës përkatëse, Kolegji çmon se

<sup>10</sup> Shiko Studies, “*The suretyship in the law of the Member States of the European Communities*”, Commission of the European Communities, Competition: Approximation of legislation series no. 14, 1971, Study prepared by the “Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht”, Hamburg, faqe 25. Shiko, gjithashtu, edhe nenin 420 të Kodit Civil të Republikës së Shqipërisë, vitit 1994.

<sup>11</sup> Shih për më tepër nenin 419 të Kodit Civil, ku detyrimi përkufizohet si një marrëdhënie juridike, në një marrëdhënie juridike detyrimi, njëra palë (debitori) detyrohet të japë diçka, ose të kryejë apo të mos kryejë një veprim të caktuar në dobi të palës tjetër (kreditorit), që, gjithashtu, gëzon të drejtën për të kërkuar që t'i jepet diçka, ose të kryhet apo të mos kryhet veprimi.

mundësia e subjekteve të njohura nga e drejta, për të hyrë në marrëdhënie juridike të ndryshme që kanë si qëllim lidhjen e kontratave për qarkullimin e mallrave, shërbimeve dhe kapitalit gëzon mbrojtje kushtetuese. Në këtë kuptim, interpretimi i dispozitave të legjislacionit civil që rregullojnë marrëdhëniet juridike të detyrimit, dhe në veçanti marrëdhënien juridike të dorëzansisë, duhet të qaset drejt asaj mënyre që i garanton këto liri.

37. Kodi Civil i vitit 1929, në nenin 1830 të tij e përkufizonte dorëzanësin si subjektin që i garanton personalisht kreditorit ekzekutimin e obligimit të një personi të tretë.<sup>12</sup>

Ligji nr. 2359, datë 15.11.1956, "*Mbi veprimet juridike dhe mbi detyrimet*"<sup>13</sup> e përkufizonte dorëzaninë si një kontratë me anën e së cilës një person (dorëzanësi) detyrohet që t'i sigurojë kreditorit ekzekutimin e detyrimit të një personi të tretë (debitori kryesor) plotësisht ose pjesërisht. Kodi Civil i vitit 1981 nuk kishte një dispozitë përkufizimi për marrëdhënien juridike të dorëzansisë.<sup>14</sup>

38. Neni 765 i Kodit Civil të Republikës Federale të Gjermanisë (*Bürgerliches Gesetzbuch*) e përshkruan marrëdhënien juridike të dorëzansisë, si një marrëdhënie që nëpërmjet një kontrate dorëzansie e vendos veten si i detyruar përballë një kreditori, duke u bërë sakaq përgjegjës për detyrimin e një pale të tretë.<sup>15</sup>

Ndërkohë Kodi Civil i Republikës së Italisë në nenin 1936, e përshkruan dorëzanësin si subjektin që detyrohet personalisht kundrejt kreditorit për përmbushjen e një detyrimi të një personi tjetër.<sup>16</sup> Kodi Civil i Republikës së Francës në nenin 2288, e përkufizon dorëzanësin si subjektin që del garant për përmbushjen e detyrimit të një debitori kundrejt një kreditori, nëse debitori nuk e përmbush atë.<sup>17</sup>

Ligji "*Për marrëdhëniet e detyrimeve*" i Republikës së Kosovës në nenin 1009, e përkufizon dorëzaninë si marrëdhënia juridike ku me kontratën obligohet dorëzani ndaj kreditorit se do ta përmbushë detyrimin e plotfuqishëm të debitorit të rrjedhur për pagesë, në qoftë se ky nuk e bën këtë.<sup>18</sup>

39. Nga një vështrim të dispozitave të Kodit Civil, edhe në planin historik dhe krahasimor, mund të deduktohet se, dorëzania, si një veprim juridik dhe shfaqje vullneti, është një kontratë e dyanshme e lidhur ndërmjet dorëzanësit dhe kreditorit, ndërsa debitori, si rregull, mbetet i palidhur me këtë marrëdhënie. Nuk kërkohet për perfeksionimin dhe konstituimin e marrëdhënies juridike të dorëzansisë vullneti i palës debitore kryesore. Qëllimi i dorëzansisë nuk është garantimi i debitorit, por garantimi i kreditorit.

40. Ajo kategorizohet në mjetet e garancisë personale dhe subjektive, pasi dorëzanësi garanton përmbushjen e detyrimit të debitorit kryesor me të gjithë pasurinë e tij të tashme dhe të ardhshme, nëse në kontratën e dorëzansisë nuk parashikohet ndryshe. Subjekti dorëzanës garanton kreditorin për cilësitë personale të debitorit, për besueshmërinë dhe mundësinë e tij në përmbushjen e detyrimit. Gjithashtu, dorëzanësi merr përsipër riskun duke garantuar ekzekutimin e detyrimit me pasurinë e tij, pa dhënë si garanci një pasuri të caktuar.

Kjo karakteristikë e dallon dorëzaninë nga mjetet reale të garancisë, si për shembull pengu apo hipoteka, të cilat krijohen janë të lidhura pazgjidhshmërisht me sendin dhe pasurinë respektive që

<sup>12</sup> Shiko Kodin Civil, Ministria e Drejtësisë, Mbretëria Shqiptare, Vlorë, Shtypshkronja G. Direttore & C. 1928, faqe 588.

<sup>13</sup> Shiko Gazetën Zyrtare nr. 1 e vitit 1957. Shiko, gjithashtu, "*Kodifikimi i përgjithshëm i legjislacionit në fuqi të Republikës Popullore të Shqipërisë*", Kodet, vëllimi I, Botim i Kryeministrisë, Tiranë 1961, faqe 157.

<sup>14</sup> Shiko nenin 179 dhe 180 të Kodit Civil të vitit 1981. Shiko në web:

<http://www.qbz.gov.al/doc.jsp?doc=docs/Ligj%20Nr%206340%20Dat%C3%AB%2026-06-1981.htm>.

<sup>15</sup> Shiko në web: [https://www.gesetze-im-internet.de/englisch\\_bgb/](https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/).

<sup>16</sup> Shiko në web: <http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-civile>.

<sup>17</sup> Shiko në web: <http://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Frances-French-Civil-Code-english-version.pdf>;

<sup>18</sup> Shiko në web: <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=2828>.

individualizojnë palët në kontratë. Si mjet garancie personale, dorëzania nuk lidhet me një pasuri konkrete, por lidhet me pasurinë në tërësi të dorëzanësit<sup>19</sup>.

41. Dorëzania ka gjithmonë karakterin e një marrëdhënie juridike aksesore në raport me marrëdhënien juridike parësore që ekziston ndërmjet kreditorit dhe debitorit. Ajo qëndron vetëm për një detyrim efektiv dhe mund të jepet për një detyrim të ardhshëm dhe/ose një detyrim me kusht. Si e tillë ajo është e lidhur funksionalisht<sup>20</sup> dhe integrisht me veprimin juridik kryesor (*aksesorum sequitur principales*).

Kjo lidhje do të ndikojë gjithmonë në mënyrën se si lind, si zhvillohet dhe se si shuhet ajo. Një karakteristikë e tillë, e dallon marrëdhënien juridike të dorëzanisë me detyrimin solidar në përgjithësi<sup>21</sup>.

42. Dorëzania ka në vetvete një qëllim ekonomik, por njëherazi edhe njerëzor sepse dorëzanësi, bëhet mbështetës i debitorit dhe rrit besueshmërinë e tij në sytë e kreditorit. Në këtë marrëdhënie, interesat e palëve qëndrojnë në këto raporte: kreditori ka interes të ketë një mundësi shtesë/plus nga një subjekt i tretë që debitori do ta përmbushë detyrimin në formën, mënyrën dhe kohën e caktuar në kontratë; debitori ka interes të ketë përkrahje të shtuar dhe një person të besuar, me qëllim që kreditorit t'i mundësojë vlerën e kërkuar; dorëzanësi nisët nga një interes me natyrë sociale dhe njerëzore, duke përkrahur dhe mbështetur edhe juridikisht debitorin.

43. Dorëzania është një marrëdhënie juridike subsidiare dhe e kushtëzuar, që do të thotë se aktivizohet atëherë kur debitori kryesor nuk përmbush detyrimin. Kjo do të thotë se momenti i vërtetimit të kushtit, vonesa apo mora e debitorit në përmbushjen e detyrimit, aktivizon përgjegjësinë civile të dorëzanësit garant ndaj kreditorit. Kjo karakteristikë e dorëzanisë është shenjë tjetër dalluese e saj me detyrimin solidar<sup>22</sup>.

44. Kontrata e dorëzanisë mund të gjendet në praktikë në formën e një kontrate bankare, ose kontratë nga një institucion finaciar jobankar.

Në paragrafin e parë, shkronja “d” të nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile, parashikohet se: *“Ekzekutimi i detyrueshëm mund të bëhet vetëm në bazë të një titulli ekzekutiv. Janë tituj ekzekutivë: (...) d) aktet noteriale që përmbajnë detyrim në të holla, si dhe aktet për dhënien e kredive bankare ose aktet për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare; (...)”*. Parimisht, të gjitha aktet e kësaj kategorie janë tituj ekzekutivë dhe për to lëshohet urdhri i ekzekutimit, sipas përcaktimeve të nenit 511 të po këtij Kodi.

Në këtë linjë arsyetimi, Kolegji çmon se dorëzania do të konsiderohet titull ekzekutiv vetëm në ato raste kur përmbushen kërkesat ligjore që parashikon neni 510 i Kodit të Procedurës Civile, në mënyrë të veçantë paragrafi i parë, shkronja “d” e kësaj dispozite, e lidhur me aktet për dhënien e kredive bankare ose aktet për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare. Për pasojë, në këto raste kemi një ndërthurje midis dy llojeve të gjykimeve, gjykimit për kontestimin e kontratës së dorëzanisë, si titull ekzekutiv dhe gjykimit për kontestimin e saj si veprim juridik i dyanshëm.

#### **IV. Çështjet e shtruar për njësim.**

##### **1. A barazohet kërkesa për lëshim urdhri ekzekutimi me padinë referuar nenit 600 të Kodit Civil ?**

<sup>19</sup> Shiko Giuseppe Chine, Marco Fratini, Andrea Zoppini, “*Manuale di diritto civile*”, diretti da Guido Alpa e Roberto Garofoli, Manuali Superiori, IV Edizione, Nel Diritto Editore, Roma, 2013, faqe 958.

<sup>20</sup> Shiko Giuseppe Chine, Marco Fratini, Andrea Zoppini, “*Manuale di diritto civile*”, diretti da Guido Alpa e Roberto Garofoli, Manuali Superiori, IV Edizione, Nel Diritto Editore, Roma, 2013, faqe 959.

<sup>21</sup> Shiko *Studies*, “*The suretyship in the law of the Member States of the European Communities*”, Commission of the European Communities, Competition: Approximation of legislation series no. 14, 1971, Study prepared by the “Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht”, Hamburg, faqe 16.

<sup>22</sup> Shiko *Studies*, “*The suretyship in the law of the Member States of the European Communities*”, Commission of the European Communities, Competition: Approximation of legislation series no. 14, 1971, Study prepared by the “Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht”, Hamburg, faqe 16.

45. Nisur nga fakti se si në çështjen objekt shqyrtimi dhe gjerësisht në praktikën gjyqësore, kontratat e dorëzanisë gjenden edhe në formën e një kontrate bankare, ose kontratë nga një institucion financiar jobankar, akte të cilat referuar parashikimit të nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile janë tituj ekzekutiv, Kolegji ka shtruar si pyetje, nëse kërkesa që bën kreditori në këto raste për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, mund të konsiderohet e barasvlershme me padinë që kreditori duhet të ushtrojë në respektim të nenit 600 të K. Civil.

46. Në nenin 600 të Kodit Civil parashikohet, se:

*“Dorëzania shuhet në qoftë se kreditori nuk ka ngritur padi kundër dorëzanesit brenda gjashtë muajve nga dita e mbarimit të afatit të ekzekutimit të detyrimit.*

*Kur afati i ekzekutimit të detyrimit nuk është caktuar as në kontratën e dorëzanisë, as në një marrëveshje tjetër, dorëzania shuhet me kalimin e një viti nga dita e lidhjes së kontratës së dorëzanisë.”*

47. Kjo dispozitë, sipas njërit variant interpretimi, nuk ndjek të njëjtën logjikë juridike për përmbushjen e detyrimeve për të cilat ligji heq fazën njohëse të së drejtës, apo fazën gjyqësore të formësimit të titullit ekzekutiv. Kjo do të thotë se edhe për detyrimet kryesore, të cilat sipas ligjit janë tituj ekzekutiv, dorëzania do të duhet të ekzekutohet vetëm nëpërmjet ngritjes së padisë, marrjes formë të prerë të vendimit gjyqësor dhe më tej ekzekutimit të detyrueshëm të këtij vendimi.

48. Në variantin më të mirë të interpretimit, dispozita ometon në lidhje me ekzekutimin e dorëzanisë që është lidhur për të garantuar përmbushjen e një detyrimi kryesor, i cili sipas ligjit është titull ekzekutiv. Para këtij ometimit legjislativ, gjykata, në bazë dhe për zbatim të nenit 1 paragrafi i dytë i Kodit të Procedurës Civile, do të duhet të krijojë me analogji një dispozitë ligjore dhe rregull normativ të zbatueshëm për këto raste.

Nga një vlerësim *apriori* nuk mund të thuhet se kreditori nuk ka afat ligjor brenda të cilit duhet të përmbushë detyrimin kundrejt dorëzanesit, pasi kjo do të çonte në konkluzionin e papranueshëm se debitori kryesor do të gëzonte më shumë të drejta se dorëzanesi. Si rrjedhojë do të duhet të arrijmë në konkluzionin se edhe dorëzania që është pjesë e titullit ekzekutiv anulohet, nëse kreditori brenda një periudhe të caktuar kohe nuk tregon interes për kredinë e tij kundrejt dorëzanesit.

49. Kolegji vlerëson, se nëse ka disa mënyra interpretimi të normës ligjore, atëherë ndërmjet tyre duhet të zgjidhet ajo e cila vjen në pajtim me Kushtetutën. (*Shiko vendimin nr. 12/2010, vendimin nr. 30/2010, vendimin nr. 7/2013, vendimin nr. 39/2014, si dhe vendimin nr. 7/2015, të Gjykatës Kushtetuese etj.*)

50. Sa më lart, fillimisht, Kolegji vlerëson të përqendrohet tek origjina e kësaj norme ligjore dhe te modelet apo filozofia e normave analoge në shtetet evropiane.

51. Kodi Civil i vitit 1929 në nenin 1863, parashikonte se: *“Dorëzanesi mbetet i obliguem edhe mbas skadimit të afatit të obligimit kryesor, me konditë që kreditori brenda gjashtë muajve që prej atij skadimit të ndjekë debitorin dhe të ketë vazhdue ndjekjet me shkathtësi. (...)”*.

Sikurse mund të konstatohet, sipas këtij Kodi, ndjekja e kreditorit për të përmbushur kredinë e tij me dorëzani mund të bëhej në çdo rast sipas regjimit juridik të detyrimit principal apo kryesor. Kjo do të thotë se, nëse detyrimi principal ishte i kërkueshëm me padi, atëherë edhe detyrimi aksesor apo dorëzania e tij do të jetë e kërkueshme me padi dhe nëse detyrimi kryesor është titull ekzekutiv edhe ndjekja e tij bëhej sipas të njëjtit regjim juridik.

52. Pas shfuqizimit të Kodit Civil të vitit 1929, në fuqi hyri ligji nr. 2359, datë 15.11.1956, *“Mbi veprimet juridike dhe mbi detyrimet”* (në vijim “LVJD”).

Kolegji vlerëson se keqrrregullimi apo ometimi i sotëm i nenit 600 të Kodit Civil e ka origjinën te neni 133 i LVJD-së, i cili parashikonte, se: *“Dorëzania shuhet në qoftë se kreditori nuk ka ngritur padi kundër dorëzanesit brenda 6 muajve nga dita e mbarimit të afatit të ekzekutimit të detyrimit. Kur afati i ekzekutimit të detyrimit nuk është caktuar as në kontratën e dorëzanisë, as në një marrëveshje tjetër, dorëzania shuhet me kalimin e një viti nga dita e lidhjes së kontratës së dorëzanisë.”*. Kjo normë është analogjia e nenit 600 të Kodit Civil dhe ka qenë pikërisht ky ligji nga ku është marrë dispozita që sot është në fuqi.

53. Më tej, paragrafi i dytë i nenit 180 të Kodit Civil të vitit 1981 parashikonte se: “*Dorëzania bëhet me mbarrimin e detyrimit kryesor dhe, kur kreditori nuk ka ngritur padi kundër dorëzanesit, brenda gjashtë muajve nga dita e mbarrimit të afatit të përmbushjes së detyrimit.*” Edhe ky formulim është i ngjashëm me nenin 133 të LVJD dhe për pasojë edhe me ligjin e fundit civil pasues deri më tani, konkretisht me nenin 600 të Kodit Civil të vitit 1994.

54. Sa më lart, konstatohet se me përjashtim të Kodit Civil të vitit 1929, në vazhdimësi ligjvënësi ka përdorur termin “*padi*” për të identifikuar mjetin që duhet të përdoret nga kreditori, në përmbushje të interesave të tij, brenda afatit gjashtëmuor apo njëvjeçar, me kërkimin që ky detyrim të ekzekutohet nga dorëzanesi.

Çështja që shtrohet konkretisht për diskutim nga Kolegji është nëse me termin “*padi*”, për qëllime të nenit 600 të Kodit Civil, do të duhet të kuptohet ngushtësisht kërkesëpadija si akt që konstituon një proces gjyqësor civil kontencioz, apo me të, do të kuptohet gjerësisht pretendimi i kreditorit kundrejt dorëzanesit për mospërmbushje të detyrimit, pavarësisht formës se si artikullohet ky pretendim, që mund të jetë edhe kërkesa për fillimin e ekzekutimit të detyrueshëm.

55. Kolegji vlerëson se në aspektin parimor, interpretimi i ngushtë dhe literal do të shkaktonte cenimin e nenit 11 pika 3 të Kushtetutës<sup>23</sup>, qarkullimin civil të lirë dhe iniciativën e lirë ekonomike, duke e vështirësuar atë. Pra, një interpretim i tillë, se me termin “*padi*”, sipas nenit 600 të Kodit Civil, do të kuptohen vetëm aktet që inicijojnë gjykime kontencioze, do të mohonte qëllimin e legjislatorit në parashikimin e shkronjave “*d*” të nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile, ku janë cilësuar si tituj ekzekutiv kontratat e kredive bankare dhe kontratat e kredive të dhëna nga institucionet financiare jo bankë.

Qëllimi i këtij parashikimi ligjor ka qenë që në qarkullimin civil të mundësohej dhënia e kredive për vitalizimin e ekonomisë dhe paralelisht me të edhe mjetet paguese, me qëllim që subjektet të ishin solvabël dhe të kishin mundësi investimi. Por nga ana tjetër kjo politikë ligjore është shoqëruar me mundësinë dhe garancinë e ofruar nga ligji për bankat apo institucionet financiare për të mbledhur kreditë e tyre.

56. Interpretimi i ngushtë dhe literal i nenit 600 të Kodit Civil, dëmton ekskluzivisht bankat dhe institucionet financiare jobankë, pasi atyre iu vështirëson realizimin e kredisë, duke dërguar në gjykatë për proces kontencioz këdo kreditor që kërkon të aktivizojë mjetin e garancisë së kredisë të individualizuar në dorëzani.

Nuk mundet të pranohet me një logjikë mesatare juridike se ekzekutimi i detyrimit aksesor dhe i mjetit të garancisë të jetë i ndryshëm dhe shumë më i vështirë në kohë sesa ekzekutimi i detyrimit principal. Kështu edhe dorëzania nuk mundet të jetë *apriori* më e vështirë për t’u ekzekutuar sesa vetë detyrimi principal, përmbushjen e të cilit ajo është destinuar juridikisht për ta garantuar.

Në këtë linjë arsyetimi, Kolegji vlerëson se neni 600 i Kodit Civil, në pjesën ku përmendet termi “*padi*”, do të duhet të interpretohet në mënyrë të zgjeruar dhe teleologjike.

Sakaq, është e rëndësishme të merret në analizë kuptimi juridik i padisë, qëllimi i dorëzanesë, si dhe rëndësia e kërkesës për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, për të vlerësuar nëse ligji na e lejon një mënyrë interpretimi të tillë.

57. Fillimisht, Kolegji sjell në vëmendje se, në praktikën e Gjykatës së Lartë, është bërë në mënyrë të vazhdueshme dallimi midis padisë në kuptimin material dhe atij procedural.

Në kuptimin material padia është e drejta subjektive civile, pra mundësia që ka çdo person për të kërkuar realizimin e të drejtave civile përkundrejt një subjekti tjetër, pavarësisht vullnetit të këtij të fundit.

Ndërsa në kuptimin procedural, padia është mjeti juridik formal me të cilin paditësi investon

---

<sup>23</sup> Neni 11 pika 3 i Kushtetutës parashikon, se: “*Kufizime të lirisë së veprimtarisë ekonomike mund të vendosen vetëm me ligj dhe vetëm për arsye të rëndësishme publike*”.

gjykatën në mbrojtje të së drejtës së tij subjektive, pra është dokumenti në të cilin paditësi sqaron pretendimet e tij (*shih vendimin nr. 00-2019-245 (7), datë 10.4.2019, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë etj.*)

Ka një interpretim të qëndrueshëm në lidhje me faktin se termi “*padi*” që përdoret në Kodin Civil, si një ligj material, ka të bëjë me “*padinë*”, në kuptimin e saj material. Për rrjedhojë “*padia*” që përmendet në Kodin Civil, nuk është mjeti procedural me të cilën palët i drejtohen gjykatës. Mjeti me të cilën palët i drejtohen gjykatës, nuk rregullohet nga e drejta materiale, por nga e drejta procedurale, konkretisht Kodi i Procedurës Civile, i cili parasheh mjete të ndryshme procedurale për vënien në lëvizje të gjykatës, siç janë “*kërkesëpadia*” dhe “*kërkesa*”. Përdorimi i këtyre mjeteve bëhet sipas rastit dhe llojit të gjykimit.

58. Kolegji vlerëson se neni 600 i Kodit Civil, me padi nuk nënkupton kërkesëpadinë, si mjet procedural për vënien në lëvizje të gjykatës, por padinë në kuptimin material, pra si mundësi që njihet nga ligji për t’iu adresuar gjykatës, për të arritur respektimin e të drejtave dhe të një interesi legjitim. E drejta për të vënë në lëvizje gjykatën nëpërmjet një kërkesë për ekzekutim të detyrueshëm, futet brenda konceptit të padisë në kuptimin material, pasi edhe qëllimi i këtij mjeti juridik është realizimi i një të drejte dhe interesi legjitim, siç është e drejta e kreditorit, për të kërkuar përmbushjen e detyrimit nga dorëzanësi.

Vetëm kur dorëzania përbën titull ekzekutiv, kërkesa për lëshim urdhër ekzekutimi barazohet me padinë sipas nenit 600. Në rastet kur dorëzania nuk përbën titull ekzekutiv kreditori mund të shfrytëzojë nenin 600 për të *paraqitur një padi themeli, kundër dorëzanesit, duke respektuar afatet e parashikuara nga ky nen.*”

59. Në mënyrë komplementare me interpretimin teleologjik, Kolegji vlerëson të bëjë edhe interpretimin gjuhësor të dispozitës.

Fjalët e përdorura në një normë ligjore u duhet dhënë kuptimi i tyre i zakonshëm, me përjashtim kur vetë ligji u jep një kuptim tjetër. Sikurse u analizua më sipër, neni 600 i Kodit Civil, në mënyrën sesi është formuluar sot, është trashëgimi e LVJD-së së vitit 1956, e më tej e Kodit Civil të vitit 1981. Të dyja ligjet, në dispozita respektive analoge të nenit 600 të Kodit Civil aktual, përdorin termin “*padi*” në brendinë e tyre, si mjeti që duhet të përdorë kreditori ndaj dorëzanesit, për të ekzekutuar detyrimin, nëpërmjet forcës shtrënguese të shtetit.

60. Në atë periudhë, rezulton se nga institucionet shkencore të gjuhësisë, ishte nxjerrë Fjalori i Gjuhës Shqipe të vitit 1954,<sup>24</sup> i cili fjalën “*padi*”, e përkufizonte si: “*të ngriturit e tjetrit në gjyq për ndonjë faj që i vishet, kërkimi i së drejtave përpara gjyqit*”.

Më tej, Fjalori i Gjuhës Shqipe, i vitit 1980<sup>25</sup>, që ishte në përdorim, kur u miratua Kodi Civil i vitit 1994, e përkufizonte “*padinë*”, si “*kërkesa që i bën dikush gjykatës kundër një tjetri për të mbrojtur një të drejtë ose për të kërkuar zgjidhjen e një çështjeje...*”.

Bazuar në këto dy formulime shkencore, gjuha shqipe, i ka dhënë dy kuptime termit “*padi*”. Kuptimi i parë lidhet me padinë me palë kundërshtare, ndërsa kuptimi i dytë i termit “*padi*”, rezulton që të jetë edhe një kërkesë nëpërmjet të cilës kërkohen të drejtat përpara gjykatës, ose për zgjidhjen një çështjeje, akt nëpërmjet të cilit vihet në lëvizje një proces pa palë kundërshtare.

61. Edhe në aspektin krahasimor, duhet theksuar se një interpretim i zgjeruar i nenit 600 të Kodit tonë, është në përputhje me qasjen e modeleve europiane ligjore, në mënyrën sesi ato e kanë konceptuar institutin e dorëzanesë.

62. Kodi Civil të Republikës Federale të Gjermanisë, pasi ka parashikuar në nenin 772, se si kreditori ndjek pasurinë e debitorit për të realizuar kredinë e tij, në nenin 777, parashikon se nëse kreditori, nga momenti kur detyrimi nuk përmbushet nga debitori kryesor, dhe detyrimi është bërë i

<sup>24</sup> Ky fjalor është hartuar nga një komisioni i përbërë nga K. Çipo (kryetar), E. Çabej, M. Domi, A. Krajni dhe O. Myderrizi.

<sup>25</sup> Hartuar nga Instituti i Gjuhësisë, pjesë e Akademisë së Shkencave.

kërkueshëm, e deri me kalimin e afatit të përgjithshëm të parashkrimit<sup>26</sup>, nuk ka kërkuar nga dorëzanësi përmbushjen e detyrimit, atëherë dorëzania shuhet. Sipas ligjit civil gjerman kreditori do të ndjekë dorëzanësin sipas mënyrës që ndjek debitorin kryesor për përmbushjen e detyrimit kryesor.

63. Më tej, neni 1957 i Kodit Civil të Republikës së Italisë, parashikon se dorëzanësi mbetet i detyruar ndaj kreditorit edhe pas mbarimit të afatit të përmbushjes së detyrimit kryesor, me kushtin që brenda gjashtë muajve kreditori t'i ketë kërkuar përmbushjen e detyrimit dorëzanësit dhe se kjo dispozitë zbatohet edhe kur dorëzanësi e ka kufizuar përmbushjen e detyrimit brenda afatit të përmbushjes së detyrimit nga debitorin kryesor. Në këtë rast kërkesa drejtuar dorëzanësit për përmbushjen e detyrimit duhet të ushtrohet brenda dy muajve. Më tej norma italiane mbyllet me parashikimin, se *kërkesa drejtuar debitorit kryesor ndërpret ecjen e afatit edhe për dorëzanësin*.<sup>27</sup> Pra sipas legjislacionit italian kreditori mundet të aktivizojë ekzekutimin e dorëzanisë me të njëjtat mjete ligjore, sikurse mundet të aktivizojë ekzekutimin e detyrimit principal ndaj debitorit kryesor.

Kjo do të thotë se dorëzania në çdo rast do të ndjekë regjimin juridik të detyrimit kryesor, për faktin se ajo nuk mundet të jetë titull i mëvetësishëm dhe i pavarur, por është e lidhur integralisht dhe funksionalisht me detyrimin kryesor të cilit i shërben.

64. Jurisprudenca e Gjykatës Supreme të Kasacionit të Republikës së Italisë e ka trajtuar edhe çështjen e mënyrës dhe mjeteve juridike të cilat ka në dispozicion kreditori për të përdorur kundrejt dorëzanësit, me qëllim ekzekutimin e detyrimit dhe parandalimin e kalimit të afatit të shuarjes së dorëzanisë. Kjo jurisprudencë ka interpretuar se jo çdo veprim i kreditorit mundet të aktivizojë ekzekutimin e dorëzanisë dhe parandalojë ecjen e afatit ligjor të shuarjes së saj. Këtë gjë mundet ta bëjnë vetëm ato akte procedurale të cilat konstituojnë proces.<sup>28</sup>

Jurisprudenca më e vonë ka interpretuar se afati ligjor i shuarjes së dorëzanisë do të ecë vetëm kur kreditori nuk aktivizon instrumentet ligjor procedural të ekzekutimit të detyrimit si ndaj debitorit kryesor dhe ndaj dorëzanësit.<sup>29</sup> Kreditori nëpërmjet këtyre instrumenteve ligjore të ekzekutimit të detyrimit arrin konstituimin e procesit sipas formës dhe mënyrës së parashikuar në ligj<sup>30</sup> dhe çdo veprim juridik të tillë, që kreditori ndërmerr ndaj debitorit kryesor (padi, kërkesë për sekuestro konservative mbi pasurinë e debitorit, kërkesë për ekzekutim të detyrueshëm, kërkesë për falimentim etj.), duhet të konsiderohet se *ipso legge* ndërpresin afatin edhe ndaj dorëzanësit.<sup>31</sup> Thënë ndryshe, aktivizimi i ekzekutimit të dorëzanisë nga kreditori, për qëllimet e parandalimit të shuarjes së dorëzanisë për shkak të kalimit të afatit ligjor, duhet të bëhet prej secilës formë juridiksionale të mbrojtjes së pasurisë, qoftë duke konstituuar një proces gjyqësor kontencioz apo edhe nisjen e ekzekutimit të detyrueshëm të titullit ekzekutiv, mjete ligjore të cilat sipas rastit mundet të vënë në ekzekutim detyrimin kryesor ndaj debitorit kryesor apo ndaj dorëzanësit.<sup>32</sup>

65. Neni 1031 i ligjit mbi detyrimet të Republikës së Kosovës parashikon se detyrimi i dorëzanësit shuhet njëllë sikur parashkruhet detyrimi principal i debitorit kryesor. Më tej ky ligj parashikon se

<sup>26</sup> Në Republikën Federale të Gjermanisë afati i përgjithshëm i parashkrimit është 3 vjet.

<sup>27</sup> Shiko me analogji nenin 133 të Kodit Civil të Republikës së Shqipërisë së vitit 1994, dispozitë e cila parashikon, se: "*Parashkrimi i ndërprerë kundër debitorit kryesor shtrihet edhe ndaj dorëzanësit përkatës*".

<sup>28</sup> Shiko vendimin nr. 6604, datë 14.7.1994 dhe vendimin nr. 2898/1976 të Seksionit Civil të Gjykatës Supreme të Kasacionit të Republikës së Italisë.

<sup>29</sup> Shiko vendimin nr. 1724/2016 të Seksionit Civil të Gjykatës Supreme të Kasacionit të Republikës së Italisë.

<sup>30</sup> Shiko vendimin nr. 6604, datë 14.7.1994 të Seksionit Civil të Gjykatës Supreme të Kasacionit të Republikës së Italisë.

<sup>31</sup> Shiko vendimin nr. 8723/1994; vendimin nr. 9364/1991; vendimin nr. 13078/2008; vendimin nr. 4241/1994; vendimin nr. 1974/1994; vendimin nr. 8723/1994; vendimin nr. 1724/2016; vendimin nr. 6823/2001; vendimin nr. 203/1997; vendimin nr. 6604/1994; vendimin nr. 16836/2015; vendimin nr. 8839/2007; vendimin nr. 16233/2005; vendimin nr. 16758/2002; vendimin nr. 16233/2005 të Seksionit Civil të Gjykatës Supreme të Kasacionit të Republikës së Italisë.

<sup>32</sup> Shiko "*Codice Civile spiegato con esempi pratici, dottrina, giurisprudenza, tabelle e appendice normativa*", Decima Edizione, Tribuna Studium, Casa Editrice La Tribuna, 2011, faqe 1253.

ndërprerja e parashkrimit të kërkesave ndaj debitorit kryesor ka efekt edhe ndaj dorëzanit vetëm në qoftë se ndërprerja është shkaktuar nga ndonjë veprim i kreditorit para gjykatës kundër debitorit kryesor dhe se ngecja e parashkrimit të detyrimit të debitorit kryesor nuk ka efekt ndaj dorëzanësit. Edhe ky ligj, njëloj sikurse ligjet gjermane dhe italiane, nuk e lidh detyrimisht aktivizimin dhe ekzekutimin e dorëzansë me paraqitjen e padisë në gjykatë të kreditorit kundrejt dorëzanësit. Duke mos e individualizuar mjetin dhe duke mos e tipizuar atë, ligji civil kosovar lë të kuptohet se ekzekutimi i dorëzansë nga ana e kreditorit do të arrihet njëloj sikurse do të arrihet ekzekutimi i detyrimit principal nga ana e debitorit kryesor.

66. Kolegji vlerëson se kjo mënyrë interpretimi, garanton edhe regjimin juridik të solidaritetit në detyrime ndërmjet debitorit kryesor dhe dorëzanësit, që sanksionohet në nenin 590 të Kodit Civil. Kjo dispozitë, në momentin kur detyrimi kryesor bëhet i kërkueshëm dhe nuk ka marrëveshje të ndryshme ndërmjet palëve për dorëzani subsidiare, e bën të kërkueshme njëloj edhe detyrimin kryesor nga debitori kryesor dhe nga dorëzanësi, që pas këtij momenti është debitor solidar apo bashkëdebitor.

Kjo do të thotë se i pajtueshëm me nenin 590 të Kodit Civil, do të jetë vetëm interpretimi që do të mundet të bëjë njëkohësisht të kërkueshëm detyrimin kryesor nga debitori kryesor dhe nga dorëzanësi dhe do t'i japë sakaq të drejtën e zgjedhjes kreditorit ndërmjet dy të detyruarve solidar.

67. Në vijim të kësaj analize, Kolegji konkludon se në rastin kur dorëzania është dhënë nga subjekte të së drejtës që nuk janë institucione bankare apo financiare jobankare, atëherë për mbrojtjen e të drejtave të tyre, këto subjekte i drejtohen gjykatës me aktin procedural, të emërtuar si “*kërkesëpadi*”.

Në rastin e institucioneve bankare dhe institucioneve financiare jobankare, ligjvënësi ka përcaktuar që kontratat e tyre përbëjnë titull ekzekutiv. Për rrjedhojë në këtë rast, këto subjekte, kur i drejtohen gjykatës, i drejtohen me aktin procedural të “*kërkesës*”.

68. Kontrata e dorëzansë, duke qenë një kontratë aksesore që garanton një detyrim kryesor, duhet t'i shërbejë pikërisht kësaj të fundit. Në praktikën e tij, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, për çështje në fazën e ekzekutimit të detyrueshëm, duke analizuar, se: “*...ky Kolegj çmon se në çështjen objekt gjykimi, gjykata kompetente për të lëshuar urdhrin e ekzekutimit për kontratën e kredisë bankare është Gjykata e Rrethit Gjyqësor Krujë, pra gjykata e vendit ku rezultojnë se kanë qendrën e banimit kredimarrësi A.U. dhe dorëzanësi Q.U., pasi prezumohet se në këtë qytet personat e mësipërm kanë pasuritë e tyre të luajtshme dhe/ose të paluajtshme, dhe për këtë arsye në këtë vend duhet të nisin procedurat e ekzekutimit të detyrueshëm...*”, ka mbajtur qëndrimin se vend i ekzekutimit të detyrimit, si kriter përcaktues i kompetencës tokësore, në mungesë të parashikimit kontraktor, do të jetë, ndër të tjerë, vendbanimi i dorëzanësit, ndaj pasurive të të cilit do të shtrihet ekzekutimi i detyrueshëm, pasi është lëshuar urdhri i ekzekutimit (*shih vendimin nr. 00-2011-758 (181), datë 19.4.2011, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë*).

69. Sikurse u përmend edhe më sipër, kontrata e dorëzansë haset më së shumti në praktikë si një kontratë bankare, ose kontratë nga një institucion financiar jobankar, në të cilën subjekti bankar ose financiar jobankar, përkundrejt kredisë që livron ndaj debitorit, preferon edhe një garanci nga një subjekt tjetër, dorëzanësi. Në kuptim të shkronjës “d” të nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile, parimisht të gjitha aktet e kësaj kategorie janë tituj ekzekutivë dhe për to lëshohet urdhri i ekzekutimit sipas përcaktimeve të nenit 511 të po këtij kodi.

70. Në rastin e përmendur në paragrafin e mësipërm, në interpretim të frymës dhe qëllimit të dorëzansë, si dhe karakterit subjektiv të saj, duke e parë padinë në kuptimin material si një e drejtë subjektive, nevojitet që kreditori të ndërmarrë veprime procedurale ligjore konkrete ndaj dorëzanësit. Kreditori nevojitet që të tregojë interes të përshtatshëm dhe vigjilencë në këtë drejtim. Fakti që kreditori ndërmerr veprime procedurale konkrete duke ju drejtuar gjykatës me kërkesë për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit për kontratën e dorëzansë, në ato raste kur ajo është një akt për dhënien e

kredisë bankare apo akt për dhënien e kredive nga institucionet financiare jobankare, prezumon se ai (kreditori), synon të realizojë një të drejtë subjektive, konkretisht të drejtën për të kërkuar ekzekutimin e detyrimit nga dorëzanësi. Pra, në këtë rast kërkesa e kreditorit për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit barazohet me padinë në kuptim procedural.

71. Në këtë konkluzion arrihet edhe po të kemi parasysh se në dispozitat e Kodit të Procedurës Civile përdoren termat “padi” dhe “kërkesë” për të treguar veprimin procedural me të cilin pala e interesuar, paditës apo kërkues investon gjykatën në mbrojtje të së drejtës së tij subjektive, në këtë drejtim të dyja këto akte kanë të njëjtin qëllim.

72. Mbetet të konkludohet se brenda kujt afati kreditori duhet t’i drejtohet dorëzanesit me kërkesën për ekzekutim të detyrueshëm të dorëzansisë dhe se me kalimin e kujt afati dorëzania shuhet. Për këtë pjesë të rregullimit të posaçëm të dorëzansisë, kur ajo përbën titull ekzekutiv, ligji ometon. Në këto kushte norma duhet të krijohet rishtazi nga gjykata nëpërmjet interpretimit me analogji, në bazë dhe për zbatim të nenit 1 paragrafi i dytë i Kodit të Procedurës Civile<sup>33</sup>.

73. Kolegji çmon të marrë në analizë momentin juridik nga nis afati 6-mujor apo njëvjeçar i shuarjes së dorëzansisë, momentin që shenjon fillimin e fazës së ekzekutimit të detyrueshëm dhe afatet e parashkrimit në fazën e ekzekutimit të detyrueshëm.

74. Momenti i nisjes së afatit të shuarjes së dorëzansisë deduktohet qartë nga neni 600 i Kodit Civil, i cili përkon me momentin nga ku detyrimi i kreditorit bëhet i kërkueshëm (në mënyrë më të zgjeruar, kjo çështje do të trajtohet në vijim).

Ky parashikim është i pajtueshëm me rregullin e përgjithshëm të sanksionuar në nenet 117 dhe 118 Kodit Civil. Në këto dispozita është parashikuar se afati i parashkrimit të padisë fillon nga dita kur subjektit i ka lindur e drejta e padisë dhe në detyrimet kontraktore të lidhura me afat ekzekutimi, parashkrimi i padisë fillon nga dita kur është plotësuar ky afat. Ndërsa në rastin kur detyrimet janë pa afat, Ligjvënësi ka bërë një parashikim të posaçëm, sipas të cilit afati i shuarjes së dorëzansisë është 1 vit dhe fillon nga data e lidhjes së kontratës së dorëzansisë.

75. Kodi Civil nuk ka një rregullim të plotë mbi parashkrimin e kërkesave për ekzekutimin e detyrueshëm të titujve ekzekutivë, por për këtë, na vjen në ndihmë neni 113 i K. Civil, si e vetmja dispozitë që thotë diçka mbi këtë institut. Pasi ka përcaktuar paditë që nuk parashkruhen, kjo dispozitë, në paragrafin e dytë parashikon, se: *“nuk parashkruhen edhe kërkesat për ekzekutimin e detyrueshëm të vendimeve që janë lidhur me padi për të cilat nuk zbatohet parashkrimi”*.

Kolegji vlerëson se me një interpretim të kundërt (*per a contrario*), kërkesat për ekzekutimin e detyrueshëm të titujve ekzekutivë, që lidhen me paditë që nuk përfshihen në listën e nenit 113, do të parashkruhen brenda afateve të parashkrimit të padive respektive dhe në rastet kur kemi të bëjmë me tituj ekzekutivë, të ndryshme nga vendimet gjyqësore, rregullat mbi parashkrimin e padive do të zbatohen me analogji.

76. Në këtë kuptim, duke pasur në konsideratë edhe nenet 11<sup>34</sup> dhe 18<sup>35</sup> të Kushtetutës, do të duhet të konkludohet se, dorëzania që është titull ekzekutiv duhet të shuhet brenda të njëjtave afate ligjore sikurse dorëzania që nuk është titull ekzekutiv. Për rrjedhojë arrihet në konkluzionin se neni

<sup>33</sup> Neni 1 paragrafi i dytë i Kodit të Procedurës Civile parashikon, se: *“Gjykata nuk mund të refuzojë të shqyrtojë dhe të japë vendime për çështjet që i paraqiten për shqyrtim, me arsyetim se ligji mungon, nuk është i plotë, ka kundërtënie ose është i paqartë”*.

<sup>34</sup> Neni 11 i Kushtetutës parashikon se:

*“1. Sistemi ekonomik i Republikës së Shqipërisë bazohet në pronën private e publike, si dhe në ekonominë e tregut dhe në lirinë e veprimtarisë ekonomike. 2. Prona private dhe publike mbrohen njëjllë me ligj. 3. Kufizime të lirisë së veprimtarisë ekonomike mund të vendosen vetëm me ligj dhe vetëm për arsye të rëndësishme publike.”*

<sup>35</sup> Neni 18 i Kushtetutës parashikon se:

*“1. Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit. 2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuba, bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore. 3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përligjje e arsyeshme dhe objektive.”*

600 i Kodit Civil do të interpretohet dhe zbatohet me analogji edhe për afatin ligjore të shuarjes së dorëzanisë që është titull ekzekutiv.

77. Nga ana tjetër, mënyra dhe mjeti se si vihet në ekzekutim kjo lloj dorëzanie nuk rregullohet nga neni 600 i Kodit Civil, por rregullohet sipas nenit 515 i Kodit të Procedurës Civile.

78. Sipas nenit 515 të Kodit të Procedurës Civile, ligjit nr. 8/2023, “*Për shërbimin përmbarimor shtetëror*”, si dhe ligjit nr. 26/2019, “*Për shërbimin përmbarimor privat*”, titulli ekzekutiv vihet në ekzekutim nga përmbaruesi gjyqësor vetëm mbi bazën e kërkesës së kreditorit, e cila është e mëvonshme në kohë në raport me kërkesën drejtuar gjykatës për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, për kontratën e dorëzanisë si titull ekzekutiv, nga ana e kreditorit. Lëshimi i urdhrit të ekzekutimit nuk është momenti i fillimit të ekzekutimit të një titulli ekzekutiv. Lëshimi i urdhrit të ekzekutimit është një gjykim gracioz i cili ka për qëllim verifikimin e ekzistencës kushteve të vlefshmërisë së një titulli ekzekutiv.

Fillimi i ekzekutimit është momenti i paraqitjes së kërkesës përmbaruesit për nisjen e ekzekutimit të detyrueshëm. Mund të ndodhë që kreditori të nxjerrë urdhrin e ekzekutimit për një titull ekzekutiv dhe më tej të mos kërkojë ekzekutimin e detyrueshëm të tij. Kjo parashikohet edhe në nenin 131/ç të Kodit Civil, i cili përcakton, se: “*Parashkrimi ndërpritet: ç) me paraqitjen e kërkesës për ekzekutimin e detyrueshëm të vendimit gjyqësor apo të arbitrazhit përkatës, si dhe të çdo titulli ekzekutiv tjetër*”.

79. Në vijim të këtij arsytimi, Kolegji vlerëson se çdo veprim që kreditori ndërmerr ndaj debitorit apo ndaj dorëzanës, (padi, kërkesë për lëshim urdhri ekzekutimi, kërkesë për ekzekutim të detyrueshëm), duhet të konsiderohet se *ipso legge* ndërpresin afatin e parashkrimit. Pra aktivizimi i ekzekutimit të dorëzanisë nga kreditori, për qëllimet e parandalimit të shuarjes së dorëzanisë, për shkak të kalimit të afatit ligjor, duhet të bëhet prej secilës formë juridiksionale të mbrojtjes së pasurisë, qoftë duke konstituuar një proces gjyqësor për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit apo edhe nisjen e ekzekutimit të detyrueshëm të titullit ekzekutiv, me kërkesë drejtuar përmbaruesit gjyqësor, mjete ligjore të cilat sipas rastit mundet të vënë në ekzekutim detyrimin kryesor ndaj debitorit kryesor apo ndaj dorëzanës.

80. Nga analiza e mësipërme konkludohet se për efekt të nenit 600 të Kodit Civil, do të barazohen kuptimi i kërkesëpadisë dhe kërkesës për lëshim urdhri ekzekutimi, në rastin kur dorëzania përbën titull ekzekutiv.

Kjo do të thotë se kreditori për të parandaluar ecjen e afatit 6-mujor ose një vjeçar duhet të drejtohet gjykatës me kërkesë për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit brenda 6 muajve ose një viti, sipas nenit 600 të Kodit Civil. Nga ky moment fillon një afat i ri 6-mujor ose njëvjeçar, brenda të cilit kreditori duhet të paraqesë kërkesën për fillimin e ekzekutimit të detyrueshëm drejtuar përmbaruesit gjyqësor.

**81. Nisur nga sa më lart, Kolegji konkludon se, për aktet që përmbajnë detyrime në të holla dhe që sipas nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile janë tituj ekzekutivë, kërkesa e kreditorit për lëshimin e urdhrit të ekzekutimit është e barasvlershme, për sa u përket efekteve juridike që sjell, me padinë e ngritur sipas nenit 600 të Kodit Civil.**

**82. Ndërkohë për efekt të vënies në ekzekutim të urdhrit të ekzekutimit, kërkesa drejtuar përmbaruesit gjyqësor i nënshtrohet rregullave të parashikuara në nenin 113 të Kodit Civil, pra kjo kërkesë i nënshtrohet një tjetër afati të përcaktuar në nenin 600 të Kodit Civil.**

**2. Referuar neneve 597, 598, 599 dhe 600 të Kodit Civil, a legjitimohet dorëzanësi të kërkojë shuarje dorëzanie?**

83. Dispozitat e mësipërme të K. Civil, përcaktojnë rastet e shuarjes së dorëzanisë. Kështu rezulton se sipas Kodit Civil shuarja e dorëzanisë ndodh për shkak të shuarjes së detyrimit kryesor (neni 597); se kreditori heq dorë nga privilegjet, pengu dhe hipoteka, për pasojë dorëzanësi shkarkohet nga detyrimi (neni 598); kreditori pranon një pasuri ose çdo gjë tjetër për pagimin e detyrimit kryesor (neni 599); plotësimi i afateve të parashkrimit prej gjashtë muajsh apo një viti (neni

600).

84. Kodi Civil i vitit 1929, në nenet 1858 deri 1863, kishte të parashikuara rastet e shuarjes së dorëzansisë, konkretisht si parim dorëzania shuhej në të gjitha rastet e shuarjes së detyrimeve të tjera në tërësi; në rastin kur: *“nga fakti i kreditorit nuk mund të ketë ma efekt në favor të po atij dorëzanësi nëvendësimi në të drejtat, në hipotekat dhe në privilegjet e kreditorit”*; në rastin kur kreditori pranon vullnetarisht një pasuri ose çdo gjë tjetër për pagimin e detës kryesor; në rastin e plotësimit të afateve të parashkrimit prej gjashtë muajsh.

85. Sipas neneve 131 deri 133 të ligjit nr. 2359, datë 15.11.1956, “Mbi veprimet juridike dhe detyrimet”, raste të shuarjes së dorëzansisë konsideroheshin situatat kur: kreditori heq dorë nga privilegjet, pengu, ipoteka; me shuarjen e detyrimit kryesor; me afatin e parashkrimit gjashtëmuajor apo një vjeçar.

Ndërsa sipas nenit 180 të ligjit nr. 6340, datë 26.6.1981, Kodi Civil, dorëzania shuhet me përmbushjen e detyrimit kryesor dhe plotësimin e afatit të parashkrimit prej gjashtë muajsh.

86. Ndër qëllimet e kontratës së dorëzansisë është dhënia e garancisë se debitori do të përmbushë detyrimin në kohën, mënyrën dhe kushtet e caktuara. Në këtë marrëdhënie me kreditorin, dorëzanësi nuk ka një të drejtë të tij subjektive dhe konkrete, por ai gjendet në çdo moment i riskuar në të drejtat pasurore sepse eventualisht debitori mund të ndodhet në kushtet e pamundësisë për të përmbushur detyrimin kryesor. Në këto kushte, për të mbrojtur dorëzanësin nga ky risk i “pafund”, ligji ka parashikuar edhe rastet e shuarjes së detyrimit të tij.

87. Kështu, megjithëse nenet 597 deri 599 të Kodit Civil nuk parashikojnë në mënyrë të shprehur të drejtën e dorëzanësit për të kërkuar gjyqësisht shuarjen e dorëzansisë, kjo e drejtë del nga përmbajtja e nenit 592 të Kodit Civil, sipas të cilit: *“Dorëzanësi ka të drejtë t’i kundrejtojë kreditorit të gjitha prapësimet që mund t’i kundrejtonte këtij debitori dhe të kërkojë kompensimin e asaj që kreditori i detyrohet debitorit edhe sikur ky të ketë hequr dorë nga këto të drejta ose të ketë pranuar detyrimin.”* Sa më lart, rezulton se ai ka një interes të ligjshëm për të mbrojtur të drejtat e tij pasurore nga veprimet e kreditorit.

88. E thënë ndryshe, për të parashtruar një kërkim është e nevojshme që subjekti të ketë interes. Ky interes prezumon kërkesën e subjektit drejtuar gjykatës me qëllim njohjen ose rivendosjen në vend të së drejtës së cenuar, mohuar apo shkelur nga një subjekt tjetër, të cilin ai e thërret në gjykim. Kërkimi për njohjen ose rivendosjen në vend të së drejtës së cenuar, shkelur apo mohuar është legjitim vetëm nëse parashtrohet nga ai të cilit i përket e drejta subjektive e cenuar, shkelur apo mohuar (legjitimiteti aktiv), dhe vetëm kundër atij që me sjelljen apo veprimet e tij ka cenuar, shkelur apo mohuar të drejtën subjektive të palës tjetër (legjitimiteti pasiv). Ndaj edhe dorëzanësi gëzon legjitimitet aktiv për të investuar gjykatën me padi me objekt “shuarjen e dorëzansisë”. Tek e fundit dorëzanësi është palë në këtë veprim juridik sipas nenit 585 të Kodit Civil dhe për rrjedhojë gëzon të drejtën e mbrojtjes ligjore duke qenë në pozitën e palës paditëse, pra ka legjitimitet aktiv.

89. Sipas teorisë bazë të së drejtës kushtetuese, të të drejtave të njeriut, të së drejtës civile dhe e së drejtës procedurale civile, kushdo që pretendon se cenohet në të drejtat e tij kushtetuese apo ligjore mundet t’i drejtohet gjykatës. Ky parim absolut i aksesit në drejtësi është në gjendje që të zgjidhë pikëpyetjen e shtruar për njësim nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë.

90. Sigurisht që askush më shumë se dorëzanësi nuk është i interesuar dhe mundet të legjitimohet aktivisht në gjykatë për të kërkuar shuarjen e dorëzansisë. Debitori kryesor nuk mundet të ketë interes për t’iu drejtuar gjykatës, pasi me një dorëzani efektive ai ka siguri që detyrimi i marrë përsipër do të përmbushet kundrejt kreditorit. Nga ana tjetër kreditori nuk mundet të kërkojë diçka të tillë në gjykatë, pasi ai nuk mundet të ketë interes që të pakësojë mjetet ligjore që garantojnë realizimin e kredisë së tij. Të tretët janë krejt indiferent në këtë çështje. E për rrjedhojë përgjigja e pyetjes së Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë mbetet e padyshimtë se vetëm dhe ekskluzivisht dorëzanësi mundet të kërkojë në gjykatë me padi njohje shuarjen e dorëzansisë.

91. Në një rast ku paditës është dorëzanësi nuk jemi përpara ndërgjyqësisë së detyrueshme, pra dorëzanësi nuk është i detyruar të thërrasë si të paditur njëherazi kreditorin dhe debitorin. Sikurse u analizua në pjesën hyrëse, kontrata e dorëzansisë lidhet midis dorëzanësit dhe kreditorit, marrëdhënia juridike lind midis tyre dhe si rregull debitori mbetet i palidhur me këtë marrëdhënie juridike.

Nga ana tjetër, dorëzanësi legjitimohet të kërkojë shuarjen e dorëzansisë, edhe përmes prapësimit gjyqësor, në ato gjykime ku është thirrur në cilësinë e palës së paditur. Kjo deduktohet nga rregulli i përgjithshëm procedural civil, se barrën e paraqitjes së fakteve shuese, penguese apo ndryshuese të së drejtës së paditësit dhe barrën e provës për këto fakte, në një proces civil, e ka pala e paditur.

Dorëzania është një veprim juridik, pra konsiston në një manifestim të drejtpërdrejtë të vullnetit me synimin për të arritur pasoja juridike të caktuara, më konkretisht për: krijimin e një situate të re (e një marrëdhënie juridike të re); disiplinimin e një situate tashmë ekzistuese, (një marrëdhënie juridike që ekziston); mbarimin/shuarjen e një situate tashmë ekzistuese, atëherë janë të zbatueshme dispozitat materiale që parashikon Kodi Civil, nenet 79 e vijues të tij, sikundër edhe jurisprudenca e Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, e manifestuar në vendimet unifikuese.

92. Në rastet kur kontrata e dorëzansisë gjendet e integruar apo në formën e një kontrate bankare, ose kontratë nga një institucion financiar jobankar, akte të cilat janë tituj ekzekutiv, mjetet e mbrojtjes të së drejtave të dorëzanësit përputhen me mjetet e mbrojtjes kundër ekzekutimit të detyrimeve të përcaktuara në nenet 609 e vijues të Kodit të Procedurës Civile. Këtu përmendim: padinë për pavlefshmërinë e titullit ekzekutiv sipas nenit 609; ankimin për kundërshtimin e veprimeve përmbartimore sipas nenit 610 dhe padinë për kërkimin e sendit nga personi i tretë neni 612.

93. Në nenin 609 të Kodit të Procedurës Civile parashikohet, se: *“Debitori mund të kërkojë në gjykatën kompetente të vendit të ekzekutimit që të deklarohet se titulli ekzekutiv është i pavlefshëm ose se detyrimi nuk ekziston, ose ekziston në një masë më të vogël ose është shuar...”* Pra, kërkimi i pavlefshmërisë së pjesshme apo të plotë të titullit ekzekutiv është një nga mjetet e mbrojtjes së debitorit kundër ekzekutimit të vendimeve gjyqësore civile.

94. Titulli ekzekutiv është akti përmes të cilit legjitimohet kërkesa për nisjen e procedurës së ekzekutimit të detyrueshëm. Kushtet e titullit ekzekutiv konsistojnë në ekzistencën e së drejtës materiale, e drejtë e cila duhet të jetë e sigurt, e përcaktuar dhe e kërkueshme. Nga ana tjetër nëse kundërshtohet titulli ekzekutiv për pavlefshmëri, bazuar në nenin 609 të Kodit të Procedurës Civile, kërkohet të kundërshtohet tërësisht ose pjesërisht vetë e drejta e përfshirë në të. Në këtë kuadër, Kolegji vlerëson se, mjeti procedural me të cilin dorëzanësi mund të kërkojë shuarjen e dorëzansisë, në ato raste kur kjo e fundit përbën titull ekzekutiv është kërkesëpadia me objekt *“pavlefshmëri titulli ekzekutiv, kontratë dorëzanie”*.

**95. Mbi këtë analizë, Kolegji konkludon se, referuar përcaktimeve të neneve 597, 598, 599 dhe 600 të Kodit Civil, dorëzanësi legjitimohet të kërkojë shuarjen e dorëzansisë me padi të tij, apo ta prapësojë atë në një proces gjyqësor ku është thirrur si i paditur me kërkimin e paditësit për përmbushjen e këtij detyrimi.**

**96. Për aktet që janë tituj ekzekutivë, mjeti procedural me të cilin dorëzanësi mund të kërkojë shuarjen e dorëzansisë është padia, për “Pavlefshmërinë e këtij titulli”, për sa i takon detyrimin të dorëzanësit, sipas nenit 609 të Kodit të Procedurës Civile.**

### **3. Afati 6-mujor (neni 600 Kodi Civil), është afat prekluziv apo afat parashkrimi?**

97. Neni 600 i Kodit Civil, përmban në vetvete dy afate për shuarjen e dorëzansisë, afatin gjashtëmujor që nis të llogaritet *“nga dita e mbarimit të afatit të ekzekutimit të detyrimit”* dhe afatin një vjeçar që nis të llogaritet *“nga dita e lidhjes së kontratës së dorëzansisë”*. Për të sqaruar natyrën juridike të këtij afati, Kolegji çmon të trajtojë dy institute të së drejtës civile materiale, parashkrimin dhe dekadencën, kuptimin dhe dallimet midis tyre.

98. Në nenin 112 të Kodit Civil, është parashikuar se: *“E drejta e padisë që nuk është ushtruar brenda*

*afatit të caktuar në ligj, shuhet dhe nuk mund të realizohet më me anë të gjykatës ose të organit tjetër kompetent.”*

99. Parashkrimi është një fakt juridik i kategorisë së ngjarjeve me vërtetimin e të cilit vijnë pasoja me natyrë shuese, pasoja këto të lidhura me të drejtën e përdorimit të njërit prej mjeteve bazë dhe më të rëndësishme të mbrojtjes së të drejtave civile-padisë. Ligji duke u njohur personave të drejtën subjektive për t’iu drejtuar gjykatës me anën e padisë, njëkohësisht, e kufizon ushtrimin e kësaj të drejte me afate të caktuara kohore, të gjykuara të arsyeshme dhe të mjaftueshme nga ligjvënësi për ushtrimin e kësaj të drejte.

Mosushtrimi i të drejtës brenda këtyre afateve bën që subjekti të humbasë të drejtën për t’iu drejtuar gjykatës, pra të humbasë të drejtën për të detyruar palën tjetër të përmbushë detyrimin e saj nëpërmjet një vendimi gjyqësor.

100. Elementet përbërëse të parashkrimit janë dy: mosveprimi i titullarit (*mbajtësit*) të së drejtës subjektive dhe kalimi i kohës brenda të cilës ai duhet ta kishte ushtruar këtë të drejtë. Pra, parashkrimi është humbja e të drejtës së padisë për shkak të kalimit të afateve të përcaktuara në ligj. Parashkrimi shues sjell shuarjen e të drejtës subjektive. Arsyeja për të cilin rregullimi juridik e lidh me shkaqet jo të arsyeshme të titullarit shuarjen e së drejtës subjektive qëndron në nevojën e sigurisë së marrëdhënieve juridike. Kur një e drejtë subjektive nuk ushtrohet, tek njerëzit formohet bindja që ajo nuk ekziston ose se është braktisur.

101. Sipas nenit 117 të Kodit Civil, *“Afati i parashkrimit të padisë fillon nga dita kur subjektit i ka lindur e drejta e padisë”*. Për lloje të ndryshme marrëdhëniesh e drejta e padisë lind në kohë të ndryshme. Në detyrimet kontraktore të lidhura me afat ekzekutimi, parashkrimi i padisë fillon nga dita kur është plotësuar ky afat dhe kur detyrimi është i përbërë nga pagesa periodike, për secilën prej tyre afati i parashkrimit fillon të ecë në mënyrë të veçantë.

Për detyrimet kontraktore të lidhura pa afat dhe për detyrimet që ekzekutohen me kërkesën e kreditorit, afati i parashkrimit fillon nga dita kur ka lindur detyrimi.

102. Mund të ndodhë që para se të fillojë të ecë afati i parashkrimit ose pasi afati ka filluar të ecë, të vërtetohen rrethana të cilat pengojnë titullarin e së drejtës për të realizuar të drejtën e tij subjektive nëpërmjet ngritjes së padisë dhe të cilat pezullojnë ecjen e afatit.

Pezullimi i parashkrimit konsiston në mosfillimin ose mosecjen e afatit të parashkrimit për sa kohë ekziston rrethana (*ose rrethanat*) që nuk e lejojnë titullarin e të drejtës të paraqesë padinë dhe vetëm pas rënies së tij, afati vazhdon të ecë. Nëse koha e mbetur nga afati i parashkrimit, pas zhdukjes së shkakut pezullues, është më e shkurtër se gjashtë muaj, ajo zgjatet deri në gjashtë muaj. Shkaqet e pezullimit të parashkrimit parashikohen në mënyrë të shprehur dhe shteruese nga neni 129 i Kodit Civil.

103. Gjithashtu në ligj njihet edhe instituti i ndërprerjes së afatit të parashkrimit. Ndërprerja e parashkrimit është rrethana e cila pengon ecjen e afatit dhe koha e kaluar përpara vërtetimit të rrethanës/rrethanave që sjell ndërprerjen nuk llogaritet dhe pas zhdukjes së shkakut ndërprerës fillon të ecë një afat i ri parashkrimi. Rastet e ndërprerjes së afatit të parashkrimit parashikohen në nenin 131 të Kodit Civil.

104. Nga ana tjetër, Kodi Civil në nenet 137 e vijues, ka parashikuar edhe institutin e afatit prekluziv dhe dekadent të të drejtave subjektive. Ndryshe nga kalimi i afatit të parashkrimit shues, me kalimin e afatit prekluziv apo dekadent, në rastet e parashikuara nga ligji, shuhet e drejta subjektive në vetvete. Në këtë rast, pasiviteti i titullarit të së drejtës, nuk ka si pasojë vetëm humbjen e së drejtës për të ngritur padi në gjykatë, por sjell një pasojë edhe më të rëndë, që është ajo e humbjes në tërësi të së drejtës subjektive. Pra, për efekt të ligjit, titullari i së drejtës nuk konsiderohet më se i përket ajo e drejtë

105. Duke u bazuar në këtë dallim midis dy instituteve, rrjedhin disa pasoja juridike. Nga e drejta për të prapësuar parashkrimin e padisë, pra shuarjen e të drejtës së subjektit titullar për mbrojtje

shtetërore, debitori, ndaj të cilit ushtrohet forca shtrënguese e shtetit, mund të heqë dorë pasi të jetë plotësuar afati i tij (neni 126 i Kodit Civil). Kjo pasi e drejta subjektive e kreditorit edhe në këtë rast gjithsesi ekziston dhe debitori mund ta realizojë në çdo kohë qoftë edhe vullnetarisht.

106. Po ashtu, debitori nuk mund të pretendojë kthimin e shumës së parave apo të sendit të dhënë vullnetarisht, pas kalimit të këtij afati, sepse detyrimi i tij karshi kreditorit në vetvete nuk është shuar (neni 128 i Kodit Civil).

Afati i parashkrimit nuk mund të merret parasysh nga gjykata, por vetëm me kërkesën e palës së interesuar (neni 125 i Kodit Civil).

107. Nga ana tjetër, nga afati prekluziv palët nuk mund të heqin dorë pas plotësimit të tij. Shuarja e së drejtës subjektive ndodh *ipso facto*, me kalimin e afatit, pavarësisht vullnetit të palëve (neni 139 i Kodit Civil).

Afati prekluziv, duke qenë se lidhet me vetë ekzistencën e së drejtës subjektive, merret parasysh nga gjykata kryesisht (neni 140 i Kodit Civil).

108. Kolegji vijon se, ndryshimi midis parashkrimit dhe prekluzivitetit qëndron edhe te fakti nëse afatet mund të pezullohen, ndërpriten apo rifillojnë. Parashkrimi kërkon pasivitetin e pajustificuar të titullarit të së drejtës, që do të thotë se ky institut nuk vepron në rast se ai ka një arsye objektive që justifikon pasivitetin e tij. Në rast se ndodhemi përpara një situatë të tillë, do të zbatohen rregullat e pezullimit dhe ndërprerjes së parashkrimit.

Prekluziviteti nga ana tjetër, përkon në afate të prera, strikte, të cilat as nuk mund të ndërpriten apo të pezullohen, me përjashtim të rasteve kur ligji e parashikon shprehimisht një gjë të tillë.

109. Duke iu kthyer çështjes konkrete, në nenin 600 të Kodit Civil, Ligjvënësi ka përdorur termin “shuhet”, në lidhje me të drejtën e kreditorit që nuk ushtrohet për të ekzekutuar detyrimin ndaj dorëzanësit brenda afatit të parashikuar në të dhe Kolegji vlerëson se kjo ka sjellë më së shumti paqartësinë lidhur me këtë afat.

Pavarësisht terminologjisë së përdorur në ligj, në konsideratë të kuptimit dhe dallimeve midis dy instituteve të trajtuara më sipër, Kolegji vlerëson se afati i parashikuar në nenin 600 të Kodit Civil, është një afat parashkrimi.

110. Së pari, Kolegji bazohet tek fakti se ky afat lidhet me ushtrimin e të drejtës së padisë së kreditorit ndaj dorëzanësit dhe referuar parashikimit të nenit 112 të Kodit Civil, shuarja e të drejtës së padisë ndodh kur ajo nuk ushtrohet brenda afatit të caktuar të parashkrimit.

111. Gjithashtu, Kolegji vlerëson të bëjë edhe një interpretim historik të dispozitave që kanë normuar institutin e parashkrimit, duke i parë ato në mënyrë sistematike, me regjimin juridik të shuarjes së dorëzanisë ndër vite.

112. Në planin historik, legjislacioni shqiptar e ka njohur dhe rregulluar, institutin e parashkrimit në mënyrë të vazhdueshme.

Kodi Civil i vitit 1929, në librin IV, titulli XXIX (i cili ndahej në katër kaptina, nenet 2009-2047) rregullonte vetëm parashkrimin dhe konkretisht kishte këto rregullime: Kaptina I (nenet 2009-2016), titullohej “Dispozita të Përgjithshme”; kaptina II (nenet 2017-2023), titullohej “Shkaqet që ndalojnë ose pezullojnë parashkrimin”; kaptina III (nenet 2024-2031), titullohej “Shkaqet e ndërprerjes së parashkrimit”; Kaptina IV (nenet 2032-2047, titullohej “Koha që lypet për parashkrim”.

113. Më vonë ligji nr. 2022, datë 2.4.1955, “Mbi pjesën e përgjithshme të Kodit Civil”, në nenet 75-92 të tij, parashikonte gjithashtu vetëm institutin e parashkrimit, qasje që ruante edhe Ligji nr. 6340, datë 26.6.1981 “Për Kodin Civil”, në nenet 59–66, duke njohur përsëri vetëm institutin e parashkrimit.

Edhe Ligji nr. 6340, datë 26.6.1981, “Për Kodin Civil”, njësoj si legjislacioni i mëparshëm, në nenet 59–66 të tij, njihte përsëri vetëm institutin e parashkrimit dhe nuk ka asnjë parashikim tjetër për prekluzivitetin e të drejtave.

114. Në vijim të kësaj analize, Kolegji evidenton faktin se prekluziviteti, si institut i së drejtës civile, në legjislacionin shqiptar është parashikuar për herë të parë nga Kodi Civil i vitit 1994, nenet 137 – 140, duke munguar në legjislacionet e mëparshme.

115. Kolegji, ka analizuar më lart dhe risjell në vëmendje se neni 600 i Kodit Civil i sotëm është pothuaj i njëjtë edhe në terminologji me nenin 133 të ligjit nr. 2359, datë 15.11.1956 “Mbi veprimet juridike dhe detyrimet”, ku parashikohej se: *“Dorëzania shuhet në qoftë se kreditori nuk ka ngritur padi kundër dorëzuesit brenda gjashtë muajve nga dita e mbarimit të afatit të ekzekutimit të detyrimit. Kur afati i ekzekutimit të detyrimit nuk është caktuar as në kontratën e dorëzuesit as në një marrëveshje tjetër dorëzania shuhet me kalimin e një viti nga dita e lidhjes së kontratës së dorëzuesit.”*

116. Ligji “Për pjesën e përgjithshme të Kodit Civil”, por edhe vetë LVJD, nuk kishin asnjë parashikim, që trajtonte institutin e prekluzivitetit. I vetmi institut që njëhej në atë kohë ishte ai i parashkrimit.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, referoi se është në diskrecionin e ligjvënësit që të zgjedhë nëse norma që kanë qenë parashikuar në legjislacionin e mëparshëm, do të rikthehen në fuqi apo jo. Po sipas arsytimit të mësipërm, nëse ligjvënësi vendos t’i riktheje këto norma në fuqi, duke i parashikuar në mënyrë identike në ligjin e ri që miraton, konsiderohet se norma e re ruan të njëjtin kuptim, sic i ishte dhënë nga jurisprudenca dhe doktrina juridike e kohës.

Kolegji vlerëson se do të përbënte *non sens* juridik që e njëjta normë me përmbajtje identike të kishte kuptime të ndryshme në kohë të ndryshme. Për këtë arsye, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke respektuar zgjedhjen e ligjvënësit, si edhe duke e lidhur me parimet kushtetuese të sigurisë juridike dhe të barazisë para ligjit, çmon se neni 600 duhet të ketë të njëjtin kuptim që ka pasur neni 133 i LVJD.

117. Përveç mungesës së parashikimeve ligjore, mbi prekluzivitetin e të drejtave, Kolegji Civil i referohet edhe praktikës gjyqësore të kohës, ku fillimisht Gjykata e Lartë, në Udhëzimin e Pleniumit nr. 3, datë 20.4.1955, “Mbi parashkrimin në lëndë civile”, në pikën 3 të tij, arsyetoi se: *“...Pjesa e përgjithshme e Kodit Civil përveç parashkrimit shues trajton dhe parashkrimet e shkurtra të parashikuara nga neni 83 i kësaj ligje. Këto lloj parashkrime nuk i nënshtrohen zgjatjes së afatit të parashkrimit. Mbi këtë flet paragrafi i dytë i nenit 85 të pjesës së përgjithshme të Kodit Civil. Po kështu këto lloj parashkrimesh nuk i nënshtrohen pezullimit ose ndërprerjes së parashkrimit. Mirëpo ka raste që në ligje të veçanta ekzistojnë parashkrime të shkurtra. Kur në këto ligje nuk bëhet fjalë nëse duhet të zbatohet ose jo zgjatja, pezullimi ose ndërprerja e parashkrimit, gjykatat duhet të udhëhiqen nga analiza e brendisë së marrëdhënieve juridike, domethënë në qoftë se marrëdhëniet juridike janë të karakterit të parashikuar nga neni 83 i pjesës së përgjithshme të Kodit civil duhet të mos aplikohet zgjatja, pezullimi ose ndërprerja e parashkrimit, në rast të kundërt duhen aplikuar rregullat e përgjithshme të parashkrimit...”*

118. Në këtë rast Gjykata e Lartë, megjithëse përmend vetëm termin “parashkrim”, për afatet e shkurtra, duke referuar se këto lloj parashkrimesh nuk i nënshtrohen pezullimit ose ndërprerjes, aludon për një formë të afateve prekluzive.

119. Jurisprudenca ndryshoi më vonë me Udhëzimin e Pleniumit nr. 4., datë 15.6.1961, pika 6, ku u vendos se: *“...Paragrafi i tretë i udhëzimit të Pleniumit të Gjykatës së Lartë nr. 3, datë 20-04-1955 mbi parashkrimet e shkurtra, rreshti i pestë ku thuhet “Parashkrimet e parashikuara nga neni 83 i Pjesës së Përgjithshme të Kodit Civil nuk u nënshtrohen pezullimit ose ndërprerjes së parashkrimit” mbetet pa fuqi...”*

120. Jurisprudenca e asaj kohe u konsolidua në drejtëm të arsytimit që të gjitha afatet civile, janë afate parashkrimi, duke përfshirë edhe afatin e parashikuara nga neni 133 i LVJD.

Për rrjedhojë terminologjia e nenit 133 të LVJD, si për termin “shuhet”, ashtu edhe për afatin 6-mujor ka pasur në konsideratë afate parashkrimi dhe jo prekluziviteti.

Në vijim të analizës së tij, Kolegji Civil, analizon se përdorimi i termit “shuhet”, nga ligjvënësi në përmbajtjen e Kodit Civil, si rregull, prezumohet se përdoret në një kuptim të caktuar dhe të njëjtë,

me përjashtim të rasteve kur nga konteksti del se është përdorur në një tjetër kuptim.

Në Kodin Civil, termi “shubet”, përdoret në disa dispozita, nenet 112, 526, 527, 583, 597, 600, 634, 763, 955, 1033 etj.

Nga përmbajtja dhe konteksti i këtyre dispozitave, rezulton se parashikimet e disa neneve, konkretisht 526 e 527, (pamundësia e ekzekutimit), 583, (shuarja e hipotekës) 597, 763, (shuarja e dhurimit), dhe 1033 nuk kanë të bëjnë me afate dhe për rrjedhojë nuk kanë vlerë të merren në konsideratë për analizë nga ky kolegji.

Nga dispozita të tjera, konkretisht nga neni 112 i Kodit Civil, rezulton se duke na dhënë pikërisht kuptimin e parashkrimit të padisë, ligji përdor termin “shuhet”, konkretisht: *“e drejta e padisë që nuk është ushtruar brenda afatit të caktuar në ligj, shuhet dhe nuk mund të realizohet më me anë të gjykatës ose të organit tjetër kompetent”*.

Si konstatohet, vetë neni 112 përdor termin “shubet”, i njëjti term i cili përdoret nga ligjvënësi edhe në nenin 600 të Kodit Civil. Për rrjedhojë, duke qenë se në këto dy dispozita kemi të bëjmë me afate, logjika interpretuese kërkon që ky term të ketë kuptim të njëjtë, në të dyja këto norma. Pra, e thënë ndryshe, ligjvënësi, duke përdor termin “shubet” në nenin 600 të Kodit Civil, ka pasur në konsideratë afatin e parashkrimit për të cilin përdoret i njëjti term.

Konkluzioni si më sipër përforcohet edhe nga fakti se në nenet 137-140 të Kodit Civil, që trajtojnë prekluzivitetin, nuk përdoret për asnjë moment termin “shubet”.

121. Për të kuptuar normën juridike, Kolegji Civil i referohet edhe doktrinës e studimeve të kohës, të cilat megjithëse pranonin që në legjislacione të huaja ekzistonin si afate parashkrimi ashtu edhe afate prekluzive, në Shqipëri, ky lloj i dytë afatesh nuk njihet,<sup>36</sup> si edhe nuk paraqiste asnjë interes.<sup>37</sup> Madje vetë afati 6-mujor i parashikuar, në rastin e kërkimeve për dorëzaninë njihet si afat parashkrimi.<sup>38</sup>

122. Krahës interpretimit historik, Kolegji Civil, çmon të analizojë përmbajtjen e nenit 600 të Kodit Civil, në mënyrë sistematike edhe në raport me dispozita të tjera të Kodit Civil.

123. Kështu, nga përmbajtja e neneve 115, shkronja “a” dhe “c”, nenit 129/d, 130, 312 dhe 313, 866 etj., rezulton se afatet 6-mujore dhe njëvjeçare janë si rregull afate parashkrimi.

Kolegji çmon të theksojë se gjatësia e afateve nuk mund të jetë gjithmonë një kriter kategorik ndarës, por shërben si tregues, në rastet kur ligji ndjek të njëjtën logjikë në përcaktimin e afateve.

124. Nga ana tjetër, Kolegji sjell në vëmendje nenin 133 të Kodit Civil në fuqi i cili parashikon, se: *“Parashkrimi i ndërprerë kundër debitorit kryesor shtrihet edhe ndaj dorëzanësit përkatës”*.

Kjo dispozitë që parashikon efektet e ndërprerjes së parashkrimit, sipas rasteve të nenit 131 të Kodit Civil, i shtrin efektet e saj si për debitorin kryesor, ashtu edhe për dorëzanësin. Nëse Kolegji Civil, bazuar vetëm në termin “shubet” do të konsideronte afatin 6-mujor në nenin 600, si një afat prekluziv, atëherë kjo do të sillte që neni 133 i Kodit Civil, të mbetej pa fuqi juridike, pasi sikurse u analizua më sipër, instituti i ndërprerjes gjen zbatim vetëm për afatet e parashkrimit.

Për rrjedhojë, Kolegji Civil, duhet që të bëjë një interpretim të harmonizuar të këtyre normave dhe e vetmja mënyrë që këto dy dispozita të Kodit Civil të interpretohen në mënyrë pajtuese së bashku është që afatet e nenit 600 të konsiderohen si afate parashkrimi.

125. Në vijim të këtij arsyetimi, Kolegji arrin në konkluzionin se termi “shubet” në nenin 600 të Kodit Civil është përdorur për t’ju referuar parashkrimit dhe jo prekluzivitetit apo dekadencës. E njëjta logjikë vlen edhe për afatin 1 vjeçar të parashikuar në fjalinë e dytë të kësaj dispozite. Ndryshimi midis tyre qëndron vetëm nga natyra e detyrimit, nëse jemi para detyrimeve me afat ekzekutimi ose jo.

<sup>36</sup> Andrea Nathanaïli, *“E drejta civile e Shqipërisë”*, Dispenca II, Tiranë 1974, f. 153.

<sup>37</sup> Nazmi Biçoku, *“E drejta Civile – Pjesa e Përgjithshme 2”*, f. 144.

<sup>38</sup> Andon Sallabanda, Valentina Ricka, *“E drejta detyrimeve - Pjesa e përgjithshme, II”*.

126. Për sa më lart, Kolegji konkludon se, afati 6-mujor (gjashtëmujor) i përcaktuar në nenin 600 të Kodit Civil është një afat që lidhet me shuarjen e të drejtës për të përdorur mjetin procedural, padinë, për realizimin e të drejtës, dhe jo me humbjen e vetë të drejtës subjektive. Si i tillë ky është afat parashkrimi dhe joprekuziv.

**4. Referuar neneve 589, 590 dhe 591 të Kodit Civil, a barazohet cilësia e dorëzanësit me atë të debitorit? Nëse po, gjatë cilës fazë mund të barazohen këto dy cilësi?**

127. Nga analiza e ligjeve shqiptare dhe europiane, të hulumtuara për qëllimet e këtij vendimi, Kolegji vlerëson se ka dy lloje të dorëzanisë, duke marrë si kriter kategorizimi, aktivizimin e përgjegjësisë së dorëzanësit kundrejt kreditorit. Në fakt të gjitha modelet ligjore të studiuara i njohin të dy kategoritë dhe llojet e ndryshme të dorëzanisë, por mënyra se si janë normat e formuluar ndryshojnë.<sup>39</sup>

128. Kështu ka ligje që si rregull, në rast se palët nuk kanë parashikuar ndryshe në kontratën e dorëzanisë, vendosin prezumimin se kemi të bëjmë me *dorëzani subsidiare*.

Dorëzania subsidiare është atëherë kur, për të aktivizuar përgjegjësinë civile pasurore të dorëzanësit, kreditorit i duhet të gjurmojë dhe të ketë shteruar të gjitha mënyrat dhe mjetet e ligjshme të rikuperimit të kredisë kundrejt debitorit kryesor. Vetëm pasi del se përmbushja e kredisë nga pasuria e debitorit kryesor është e pamundur, atëherë kreditori legjitimohet t'i drejtohet dorëzanësit dhe ky është momenti kur lind përgjegjësia civile pasurore e dorëzanësit kundrejt kreditorit për përmbushjen e detyrimit të debitorit kryesor.

129. Ndërkohë, këto ligje lejojnë që palët në kontratën e dorëzanisë të regjojnë ndryshe mënyrën se si aktivizohet përgjegjësia pasurore civile e dorëzanësit kundrejt kreditorit. Kështu palët mundet të parashikojnë në kontratën e dorëzanisë se nëse maturohet detyrimi kryesor atëherë dorëzanësi përgjigjet solidarisht me debitorin kryesor dhe nga ky moment edhe kreditorit i lind e drejta që të zgjedhë se kujt do t'ia kundrejtojë detyrimin për përmbushjen e kredisë. Kjo është *dorëzania solidare*.

130. Nga ana tjetër, ka edhe ligje civile në Europë që kontratën e dorëzanisë, në mungesë të një parashikimi ndryshe në kontratën e dorëzanisë, e prezumojnë si dorëzani solidare, por palëve në kontratën e dorëzanisë u njihet e drejta që të ndryshojnë regjimin juridik të dorëzanisë ligjore, duke zgjedhur regjimin juridik të dorëzanisë subsidiare. Sigurisht që dorëzania solidare e vendos kreditorin në pozita shumë më të favorshme se sa ajo subsidiare për të përmbushur kredinë e tij, pasi i jep fakultetin e zgjedhjes së pasurisë në të cilën kredia do të përmbushet, në të njëjtën kohë qoftë mbi dorëzanësin edhe qoftë mbi debitorin kryesor apo të dy së bashku.

131. Sa më lart, Kolegji vlerëson se përgjigja e kësaj pyetje të shtruar për njësimin e praktikës gjyqësore, duke nënkuptuar këtu pjesën e parë të pyetjes, zgjidhet duke kuptuar se kë model ligjor dorëzanie ka zgjedhur legjislatori shqiptar. Pjesa tjetër e pyetjes do të zgjidhet duke pasur parasysh konkluzionin mbi pjesën e parë të çështjes së zgjidhur tashmë.

132. Në vijim të këtij arsyetimi, Kolegji vlerëson të marrë në analizë në planin historik dhe krahasimor, se si është rregulluar kjo çështje, në legjislacionin shqiptar dhe atë europian.

133. Neni 1843 i Kodit Civil i vitit 1929 parashikonte se:

*“Dorëzanësi detyrohet me pague kreditorin vetëm kur nuk paguën debitori kryesues, i cili duhet së pari t'eskutohet në pasuniën e tij, përveç kur dorzansi ka renoncue beneficin e eskutimit ose asht obligue solidarisht me debitorin; në këtë rast efekti i obligimit të tij rregullohet sipas parimeve të caktueme për obligimet solidare.”.*

Kjo do të thotë se ky ligj civil shqiptar parashikonte modelin e dorëzanisë subsidiare.

134. Neni 125 i LVJD parashikonte se:

---

<sup>39</sup> Shiko Studies, “The suretyship in the law of the Member States of the European Communities”, Commission of the European Communities, Competition: Approximation of legislation series no. 14, 1971, Study prepared by the “Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht”, Hamburg, faqe 33.

*“Dorëzanësi është i detyruar solidarisht me debitorin kryesor, përveç kur në kontratën e dorëzimit është parashikuar ndryshe. Kur disa persona janë bërë dorëzanës për të siguruar të njëjtin detyrim, secili prej tyre përgjigjet për të gjithë detyrimin, përveç kur ka marrëveshje për ndarjen e tij.”*

135. Ndryshe nga Kodi Civil i vitit 1929, ligji civil i parë, pas hyrjes në fuqi të Kushtetutës së vitit 1946, parashikoi se si rregull kontrata e dorëzimit do të krijojë marrëdhënien e dorëzimit solidarë.

136. Paragrafi i tretë i nenit 179 të Kodit Civil të vitit 1981 parashikonte se:

*“Dorëzësi është i detyruar solidarisht me debitorin kryesor, përveç rasteve kur në kontratën e dorëzimit është parashikuar ndryshe.”*

137. I njëjti regjim juridik i dorëzimit solidarë u parashikua edhe në Kodin Civil të vitit 1981.

138. Neni 1016 i ligjit për detyrimet të Republikës së Kosovës<sup>40</sup> paraqet një rast interesant, duke qenë se pas zgjedhjes së regjimit juridik të dorëzimit subsidiarë si model të dorëzimit ligjor, e shquan dhe identifikon në kllapa në fundin e paragrafit të parë faktin se modeli ligjor i dorëzimit sipas ligjit civil kosovar është dorëzania subsidiarë.

139. Neni 1944 i Kodit Civil të Republikës së Italisë parashikon se dorëzësi është përgjegjës solidar me debitorin kryesor në momentin e maturimit të detyrimit principal.<sup>41</sup> Megjithatë ligji civil Italian lejon që palët me kontratë të ndryshojnë modelin e aktivizimit të përgjegjësisë së dorëzimit, duke përzgjedhur dorëzimin subsidiarë. Gjithashtu mundet që edhe ligji të parashikojë ndryshe, duke pasur parasysh natyrën e normës ligjore rast pas rasti.<sup>42</sup>

140. Neni 771 i Kodit Civil të Republikës Federale Gjermane, nën titullin *“Mbrotjtja nga mosbiterimi i mjeteve”*, që nënkupton prapësimin material të dorëzimit kundrejt debitorit, parashikon se dorëzësi mundet të refuzojë përmbushjen e detyrimit, përse kohë kreditori nuk ka shteruar të gjitha mjetet juridike për përmbushjen e detyrimit nga debitorin kryesor. Në këto raste, vijon kjo dispozitë, afatet ligjore të mjeteve të kreditorit kundrejt dorëzimit përmbushjen e detyrimit pezullohen.<sup>43</sup> Kjo do të thotë se modeli gjerman i dorëzimit ligjor është dorëzania subsidiarë.

141. Neni 2298 i Kodit Civil të Republikës së Francës ka zgjedhur që në krye të herës llojin e dorëzimit subsidiarë, duke parashikuar se dorëzësi është përgjegjës kundrejt kreditorit vetëm kur debitorin dështon së përmbushuri detyrimin. Më tej kjo normë vijon se, detyrimi i dorëzimit lind në momentin kur kreditori shteron të gjitha mënyrat e përmbushjes së detyrimit me pasurinë e debitorit. Më tej neni 2299 i këtij Kodi e parashikon si prapësim material në kuptimin e ngushtë (që

<sup>40</sup> Kjo dispozitë parashikon, se:

*“1. Prej dorëzimit mund të kërkojë përmbushja e detyrimit vetëm pasi debitorin kryesor të mos e përmbush brenda afatit të caktuar në thirrjen e drejtuar me shkrim (dorëzania subsidiarë). 2. Mirëpo, kreditori mund të kërkojë përmbushjen nga dorëzimi megjithëse nuk e ka thirrur më përpara debitorin kryesor në përmbushjen e detyrimit, në qoftë se s'ka dyshim se prej mjeteve të debitorit kryesor nuk mund të realizohet përmbushja e detyrimit apo në qoftë se debitorin kryesor ka rënë në falimentim. 3. Në qoftë se dorëzësi është obliguar si dorëzanë pagues, i përgjigjet kreditorit si debitorin kryesor për kërkit detyrimin dhe kreditori mund të kërkojë përmbushjen e tij si nga debitorin kryesor ashtu edhe nga dorëzanësi apo nga të dy njëkohësisht (dorëzania solidarë). 4. Dorëzimi për detyrimin e lindur nga kontrata në ekonomi përgjigjet si dorëzanë pagues, në qoftë se nuk është kontraktuar diçka tjetër.”*

<sup>41</sup> Kjo dispozitë në tekstin original formulohet:

*“Il fideiussore [c.c. 1948] è obbligato in solido col debitore principale al pagamento del debito [c.c. 1292, 1410, 1952, 1953]. Le parti però possono convenire che il fideiussore non sia tenuto a pagare prima dell'escussione del debitore principale. In tal caso, il fideiussore, che sia convenuto dal creditore e intenda valersi del beneficio dell'escussione, deve indicare i beni del debitore principale da sottoporre ad esecuzione [c.c. 2868] (1). Salvo patto contrario, il fideiussore è tenuto ad anticipare le spese necessarie.”*

<sup>42</sup> Shiko Giuseppe Chine, Marco Fratini, Andrea Zoppini, *“Manuale di diritto civile”*, diretti da Guido Alpa e Roberto Garofoli, Manuali Superiori, IV Edizione, Nel Diritto Editore, Roma, 2013, faqe 962.

<sup>43</sup> Në anglisht kjo dispozitë, nga Ministria e Drejtësisë e Republikës Federale të Gjermanisë, është përkthyer:

*“The surety may refuse to satisfy the creditor as long as the creditor has not attempted without success to obtain execution of judgment against the principal debtor (defence of unexhausted remedies). If the surety raises the defence of unexhausted remedies, the limitation of the claim of the creditor against the surety is suspended until the creditor has attempted without success to obtain execution of judgment against the principal debtor.”*

do të thotë në disponibilitetin e palës) të dorëzanësit, detyrimin e kreditorit për të shteruar të gjitha mjetet dhe mënyrat e përmbushjes së detyrimit me pasurinë e debitorit kryesor.

Kjo do të thotë se nëse dorëzanësi nuk e pretendon këtë të drejtë atëherë ekzekutimi i dorëzanisë do të mundet të bëhet sikur dorëzania të ishte solidare, apo sipas modelit të aktivizimit të përgjegjësive pasurore civile të dorëzanësit në ligjin civil shqiptar dhe italian.

142. Dorëzania subsidiare e prezumuar nga ligji, njëlloj sikurse ligji civil i Gjermanisë apo edhe i Kosovës, parashikohet edhe në ligjet civile të Francës, Luksemburgut, Belgjikës dhe Holandës.<sup>44</sup>

143. Dispozita në fuqi e Kodit Civil të Republikës së Shqipërisë që rregullon aktivizimin dhe llojin e përgjegjësive të dorëzanësit kundrejt kreditorit është neni 590 i Kodit Civil. Kjo dispozitë parashikon se:

*“Dorëzanësi është i detyruar solidarisht mbi debitorin kryesor për ekzekutimin e detyrimit, përveç kur është parashikuar ndryshe me marrëveshje. Palët mund të merren vesh që dorëzanësi të mos jetë i detyruar të paguajë para kryerjes së të gjitha veprimeve të nevojshme, që detyrojnë debitorin të paguajë detyrimin. Në rast se dorëzanësi paditet dhe kërkon të përdorë një të drejtë të tillë, ai duhet të tregojë pasurinë e debitorit kryesor që do t'i nënshtrohet ekzekutimit. Dorëzanësi është i detyruar të parapaguajë shpenzimet e nevojshme, në qoftë se palët nuk janë marrë vesh ndryshe.”*

144. Pas kësaj analize historike dhe krahasimore e llojit të përgjegjësive të dorëzanësit kundrejt kreditorit, është e thjeshtë për të konkluduar se Kodi Civil në fuqi, sikurse ligji civil shqiptar i vitit 1956 e 1981 dhe ligji civil italian, prezumojnë se dorëzania, në mungesë të një marrëveshje që do ta regjojë atë sipas modelit subsidiar, është solidare.

145. Në veçanti, Kolegji çmon të verë theksin tek fjalë e dytë e nenit 590 të Kodit Civil, sipas të cilit: *“...palët mund të merren vesh që dorëzanësi të mos paguajë, para kryerjes së veprimeve që detyrojnë debitorin të paguajë...”*

Kjo do të thotë se si rregull, përveç rastit kur palët parashikojnë ndryshe, nga momenti i rënies në morë të debitorit kryesor, ky i fundit dhe dorëzanësi i kreditorit përgjigjen solidarisht para tij për përmbushjen e detyrimit. Kreditori mundet të zgjedhë ndjekjen e secilës prej rrugëve apo mjeteve ligjore për ekzekutimin e detyrimit ndaj debitorit dhe dorëzanësit, i cili nga ai moment përgjigjet sikur të jetë bashkëdebitor solidar. I vetmi kufi për përgjegjësinë solidare të dorëzanësit është paragrafi i dytë i nenit 589 të Kodit Civil, i cili parashikon se dorëzania që kalon detyrimin ose që jepet në kushte më të rënda se detyrimi kryesor, është e vlefshme vetëm deri në kufijtë e këtij të fundit.

Në kuptim të neneve 589, 590 dhe 591, debitori kryesor dhe dorëzanësi janë në pozita të barasvlershme për sa i përket detyrimit kryesor edhe në drejtim të pagimit të kamatës, shpërblimit të dëmit nga vonesa, apo edhe të shpenzimeve të tjera. Njëherazi debitori dhe dorëzanësi kanë një marrëdhënie solidariteti për ekzekutimin e detyrimit, duke i lejuar kreditorit të paraqesë padi kundër të dyve njëkohësisht.

146. Aktivizimi i përgjegjësive solidare të dorëzanësit, krahas asaj të debitorit kryesor, do të lindë në momentin kur detyrimi është maturuar, apo kur afati për të përmbushur detyrimin ka mbaruar dhe debitori kryesor ka rënë në morë. Kjo nuk duhet të çojë në konkluzionin se kontrata e dorëzanisë i jep efektet apo hyn në fuqi në momentin kur debitori kryesor bie në morë apo detyrimi bëhet i kërkueshëm.

Në të vërtetë kontrata e dorëzanisë është kontratë konsensuale, që do të thotë se ajo hyn në fuqi në momentin e nënshkrimit dhe perfeksionimit të saj sipas ligjit, por përgjegjësia solidare e dorëzanësit kundrejt kreditorit dhe krahas debitorit kryesor do të varet nga vërtetimi i kushtit

---

<sup>44</sup> Shiko Studies, “*The suretyship in the law of the Member States of the European Communities*”, Commission of the European Communities, Competition: Approximation of legislation series no. 14, 1971, Study prepared by the “Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht”, Hamburg, faqe 33.

pezullues, që do të thotë maturimi i detyrimit apo rënia në morë e debitorit kryesor. Pikërisht ky është edhe momenti që nis të ecin afatet e parashkrimit të parashikuara në dy paragrafët e nenit 600 të Kodit Civil.

147. Kolegji vlerëson se cilësia e dorëzanësit barazohet me cilësinë e debitorit kryesor për shkak të modelit të dorëzanisë solidare që ligji civil shqiptar ka parashikuar. Por barazimi i cilësisë së dorëzanësit dhe debitorit kryesor nuk ndodh *apriori* dhe ndodh ndryshe sipas llojit të dorëzanisë së zgjedhur nga palët në kontratën e dorëzanisë.

Në dorëzaninë solidare, kur palët nuk kanë parashikuar ndryshe në kontratë, cilësia e dorëzanësit do të barazohet me cilësinë e debitorit kryesor për llogari të përmbushjes së detyrimit kundrejt kreditorit, në momentin kur detyrimi maturohet dhe debitori kryesor bie në morë.

Nga ana tjetër, nëse dorëzania është përcaktuar në kontratë nga palët si dorëzani subsidiare, atëherë cilësia e dorëzanësit do të barazohet me cilësinë e debitorit kryesor për llogari të përmbushjes së detyrimit kundrejt kreditorit, vetëm në momentin kur kreditori ka shteruar të gjitha mjetet e gjurmimit të pasurisë së debitorit kryesor dhe ka qenë e pamundur për të ekzekutimi i kredisë.

148. Në nenin 595 të Kodit Civil është parashikuar se: *“Kur dorëzanësi ka ekzekutuar detyrimin e debitorit pa u paditur në gjyq dhe pa lajmëruar debitorin kryesor, ky mund t’i kundrejtojë dorëzanësit të gjitha prapësimet që do të mund t’i kundrejtonte kreditorit në kohën e ekzekutimit të detyrimit.”*

*Ratio legis* e kësaj dispozite është se dorëzanësi e përmbush detyrimin, në rastet kur kreditori i drejtohet atij duke e vënë në dijeni se nuk është përmbushur detyrimi nga debitori sipas kontratës. Në këtë rast kreditori nuk paraqet padi kundër tij, por e njofton në një mënyrë tjetër, me një veprim apo mjet tjetër juridik. Ndërkohë, dorëzanësi që përmbush detyrimin në vend të debitorit kryesor ka të drejtë që t’i kundrejtojë kreditorit të gjitha prapësimet që mund t’i kundrejtonte vetë debitori, si dhe të kërkojë kompensimet që kreditori i detyrohet debitorit edhe sikur debitori të ketë hequr dorë nga e drejta ose të ketë pranuar detyrimin.

149. Në vijim të këtij arsyetimi, Kolegji vlerëson se kontrata e dorëzanisë fillon të sjellë efektet e parashikuara në ligj që në momentin e lidhjes së saj dhe cilësia e debitorit dhe e dorëzanësit barazohet në momentin që detyrimi bëhet i kërkueshëm. Në këtë moment, si rregull, kreditori mund t’i drejtohet si debitorit, ashtu edhe dorëzanësit, përveç kur palët kanë disponuar ndryshe në kontratën e dorëzanisë.

**150. Nga sa më sipër, Kolegji konkludon se kontrata e dorëzanisë fillon të japë efektet e parashikuara në ligj që në momentin e lidhjes së saj dhe cilësia e debitorit dhe dorëzanësit barazohet në momentin që detyrimi bëhet i kërkueshëm. Në këtë moment, si rregull, kreditori mund t’i drejtohet si debitorit ashtu edhe dorëzanësit.**

**Referuar neneve 589, 590 dhe 591 të Kodit Civil, cilësia e dorëzanësit me atë të debitorit barazohen vetëm për pjesën e detyrimit, radhën e ekzekutimit dhe ndarjen e detyrimit mes disa dorëzanësve, si palët mund të kenë përcaktuar në kontratën e dorëzanisë.**

151. Në referim të nenit 485, paragrafi i dytë i Kodit të Procedurës Civile, disponimin njësoj, për secilën prej çështjeve të shqyrtuara nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë është si në vijim.

1. Njësimi për çështjen e parë. *Për aktet që përmbajnë detyrime në të holla dhe që sipas nenit 510 të Kodit të Procedurës Civile janë tituj ekzekutivë, kërkesa e kreditorit për lëshimin e urdhrin të ekzekutimit është e barasvlershme, presa u përket efekteve juridike që sjell, me padinë e ngritur sipas nenit 600 të Kodit Civil. Ndërkohë për efekt të vënies në ekzekutim të urdhrin të ekzekutimit, kërkesa drejtuar përmbarruesit gjyqësor i nënshtrohet rregullave të parashikuara në nenin 113 të Kodit Civil, pra kjo kërkesë i nënshtrohet një tjetër afati të përcaktuar në nenin 600 të Kodit Civil.*

2. Njësimi për çështjen e dytë. *Referuar përcaktimet e neneve 597, 598, 599 dhe 600 të Kodit Civil dorëzanësi legjitimohet të kërkojë shuarjen e dorëzanisë me padi të tij, apo ta prapësojë atë në një proces gjyqësor ku është thirrur si i paditur me kërkimin e paditësit për përmbushjen e*

*këtij detyrimi. Për aktet që janë tituj ekzekutivë mjeti procedural me të cilin dorëzanësi mund të kërkojë shuarjen e dorëzanisë është padia për “Pavlefsbmërinë e këtij titulli”, për sa i takon detyrimin të dorëzanësit, sipas nenit 609 të Kodit të Procedurës Civile.*

3. Njësimi për çështjen e tretë. *Afati 6-mujor (gjashtëmujor) i përcaktuar në nenin 600 të Kodit Civil është një afat që lidhet me shuarjen e të drejtës për të përdorur mjetin procedural, padinë, për realizimin e të drejtës, dhe jo me humbjen e vetë të drejtës subjektive. Si i tillë ky është afat parashkrimi dhe joprekluziv.*

4. Njësimi për çështjen e katërt. *Kontrata e dorëzanisë fillon të japi efektet e parashikuara në ligj që në momentin e lidhjes së saj dhe cilësia e debitorit dhe dorëzanësit barazohet në momentin që detyrimi bëhet i kërkueshëm. Në këtë moment, si rregull, kreditori mund t'i drejtohet si debitorit ashtu edhe dorëzanësit. Referuar neneve 589, 590 dhe 591 të Kodit Civil, cilësia e dorëzanësit me atë të debitorit barazohen vetëm për pjesën e detyrimit, radhën e ekzekutimit dhe ndarjen e detyrimit mes disa dorëzanësve, si palët mund të kenë përcaktuar në kontratën e dorëzanisë.*

#### **V. Zgjidhja e çështjes objekt shqyrtimi.**

152. Si u referua në pjesën hyrëse të këtij vendimi, nga aktet e dosjes gjyqësore rezulton se midis palës së paditur shoqëria “Banka Credins” sh.a., në cilësinë e kredidhënësit dhe të personit të tretë shoqëria “Italdruri” sh.p.k. në cilësinë e kredimarrësit është lidhur kontrata “*Marrëveshje linjë kredie nr. 256, datë 3.7.2009*”, e noterizuar me nr. 2059 rep., nr. 618/1 kol., datë 17.7.2009. Me këtë kontratë personi i tretë ka marrë kredi shumë prej 25.000.000 lekë me qëllimin e financimit të aktivitetit. Kontrata është lidhur për një afat 6-mujor, i cili nis të llogaritet nga dita e autorizimit në llogari (neni 3.2 i kontratës).

153. Në kontratën e sipërcituar rezulton se pala paditëse, Nuri Hasa është përfshirë në marrëdhënien midis palëve, në cilësinë e dorëzanësit për të garantuar përmbushjen e detyrimit nga kredimarrësi. Në nenin 8 të kontratës, të titulluar “sigurimi i kredisë” përcaktohet pozita e dorëzanësit në këtë kontratë, e më konkretisht “... 8.4. *Dorëzanësit, garantojnë pa rezervë Bankën Kredidhënëse se do t'i përgjigjet me të gjithë pasurinë e tyre, për përmbushjen e detyrimeve totale që rrjedhin nga kjo kontratë kredie, në rast se Kredimarrësi nuk përmbush detyrimin e tij, duke përfshirë edhe pagimin e kamatës, shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga vonesa e ekzekutimit dhe shpenzimet e tjera gjyqësore, përmbarimore etj. ...*”.

Po sipas kontratës, *dorëzanësi detyrohet solidarisht me debitorin pa kushte dhe në mënyrë të pakthyeshme (neni 8.5); dorëzanësi i njëj bankës të drejtën për të përfutur pasurinë e tij të luajtshme dhe të paluajtshme (neni 8.6); mosmarrëveshjet mes palëve do të zgjidhen referuar neneve 585 deri 600 të Kodit Civil (neni 8.7).*

154. Në kohën e regjistrimit të kërkesëpadisë në gjykatë, pala paditëse Nuri Hasa, ka qenë në cilësinë e njërit prej ortakëve të kerdimarrësit, shoqërisë “Italdruri” sh.p.k., ndërsa aktualisht, referuar ekstraktit të QKB-së së kësaj shoqërie ai nuk rezulton të ketë më këtë cilësi.

155. Midis palës së paditur Shoqëria “Banka Credins” sh.a., në cilësinë e barrëmarrësit dhe personit të tretë shoqëria “Italdruri” sh.p.k. në cilësinë e barrëdhënësit është lidhur “*Marrëveshje sigurnese nr. 256/1, datë 3.7.2009*”, e noterizuar me nr. 2060 rep., nr. 619/1 kol., datë 17.7.2009, e cila ka për objekt krijimin e një barre siguruese mbi pasurinë e luajtshme të barrëdhënësit, si garanci për kontratën e linjës së kredisë nr. 256, datë 3.7.2009.

156. Procedura e ekzekutimit të detyrimit nga person i tretë, përmbarues gjyqësor Kastriot Kurmaku ka nisur me shkresën nr. 90 akti, datë 8.4.2011, “*Lajmërim për ekzekutim vullnetar*”, për të vijuar më pas me urdhrin nr. 90 akti, datë 21.4.2011 për vendosjen e sekuestros konservative.

157. Ndërkohë rezulton se pala e paditur, “Banka Credins” sh.a., ka nisur procedurat për të kërkuar ekzekutimin e detyrimit duke i dërguar personit të tretë shoqëria “Italdruri” sh.p.k. shkresën nr. 364 prot., datë 28.4.2010, për dijeni edhe palës paditëse, dorëzanësit Nuri Hasa i cili ka nënshkruar marrjen dijeni; shkresën nr. 2537 prot., datë 6.5.2010; shkresën nr. 2880 prot., datë 19.5.2010 e nënshkruar nga pala paditëse; shkresën nr. 3417 prot., datë 2.6.2010.

Sa më lart dhe referuar vërtetimit nr. 11686 prot., datë 24.10.2011 të lëshuar nga pala e paditur

“Banka Credins” sh.a. rezulton se që prej datës 17.1.2010, dita e maturimit të kredisë, deri në momentin e dorëzimit të dosjes pranë përmbaruesit gjyqësor, personi i tretë, shoqëria “Italdruri” sh.p.k., ka kryer disa pagesa duke nisur nga data 8.3.2010 në vazhdim deri në datën 27.12.2010.

158. Në analizë të këtyre fakteve Kolegji çmon se marrëdhënia e krijuar mes ndërgjyqësve është një marrëdhënie dorëzanie, në të cilën dorëzanësi dhe debitori përgjigjen solidarisht dhe në të njëjtën kohë ndaj kreditorit. Afati për ekzekutimin e detyrimit ka qenë data 17.1.2010.

Pasi është vënë në dijeni nga banka për qenien në vonesë në shlyerjen e detyrimit, pas datës 2.6.2010, debitori ka shlyer një pjesë të këtij detyrimi, duke kryer gjithsej dhjetë pagesa deri në datën 27.12.2010. Pra, nga dita e maturimit të kredisë deri në momentin e dorëzimit të dosjes pranë përmbaruesit gjyqësor, personi i tretë, shoqëria “Italdruri” sh.p.k., në cilësinë e debitorit, ka kryer disa pagesa duke nisur nga data 8.3.2010 në vazhdim deri në datën 27.12.2010.

159. Për këtë arsye, në këtë periudhë kohore kur debitori ka vijuar të kryejë pagesa, afati i parashkrimit është ndërprerë, në kuptim të nenit 131, shkronja “a” dhe nenit 133 të Kodit Civil. Kolegji vlerëson se debitori dhe dorëzanësi si debitor solidar, me veprimet e mësipërme kanë njohur detyrimin, fakt i cili referuar nenit 131, shkronja “a” të Kodit Civil ka sjellë ndërprerjen e parashkrimit. Në vijim ka nisur një afat i ri parashkrimi konform nenit 134 të Kodit Civil.

Në këto kushte, pala e paditur, Banka Credins sh.a., në momentin që ka kërkuar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë lëshimin e urdhrit të ekzekutimit, në muajin mars të vitit 2011 ndodhej brenda afatit të parashkrimit prej gjashtë muajsh sipas përcaktimit të nenit 600 të Kodit Civil.

160. Për sa më sipër, ky Kolegji, vlerëson se vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë është marrë në zbatim të drejtë të ligjit procedural dhe material, si i tillë duhet të lihet në fuqi. Në zbatim të paragrafit të dytë të nenit 485 të Kodit të Procedurës Civile ky vendim që njësion praktikën gjyqësore botohet në Fletoren Zyrtare.

#### PËR KËTO ARSYE.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në bazë të neneve 481 e vijuese, 485, pika 1/e të Kodit të Procedurës Civile,

#### VENDOSI

- Lënien në fuqi të vendimit nr. 2364, datë 10.10.2012, të Gjykatës së Apelit Tiranë.
- Ky vendim është njësues dhe dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

**Kryesues:** Artur Kalaja

**Anëtarë:** Darjel Sina, Enton Dhimitri, Ervin Pupe, Margarita Buhali